

Szerkesztőség

Arad, Asev.-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 1900 Lej

Fél évre ... 950 Lej

Negyed évre ... 475 Lej

Havonta ... 158 Lej

Hirdetések díjszáma ...

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Le a bilincsekkel!

Arad a spekulatörvény eltörlését követeli. — Az aradi kereskedelmi és Iparkamara tanácsülésének határozati javaslata.

(Arad, augusztus 29.) Megirtuk, hogy a Kereskedelmi és Iparkamarák Országos Szövetségének elnöksége értesítette az aradi kamarát, hogy a kereskedelmi miniszter hajlandó a spekulatörvény hatályon kívül helyezésére. Egyben arra kérte az aradi kamara vezetését, tegyen javaslatot, miként lehetne a spekulatörvény megszüntetésével a visszaéléseket meggátolni. A kamara mai tanácsülése foglalkozott a kérdéssel és az elnökség indítványára a következő javaslatot tette:

— Véleményünk szerint a spekulatörvény helyettesítésére nincs szükség semmiféle ilyen természetű intézkedésre. A visszaéléseket nem szabad úgy felfogni, mint az ipar és kereskedelem általános jelenségeit. Beteges tünetek ezek csupán, amelyek nyomban megszűnnek, ha magát a betegséget megszüntetik. A gazdasági életben normális viszonyokat kell teremteni. Ha teljes mértékben érvényesülhet majd a szabad verseny, úgy el fog tűnni a spekulatörvény. Rendezni kell tehát a pénz- és hitelviszonyokat, a szállítás, közlekedés problémáját, szabályozni az adó- és vámterheket. Mivel e normális állapotok bekövetkeznek, érvényesülni fog a szabad verseny és lehetetlen lesz a visszaélés.

Ellene vagyunk tehát minden olyan törvénynek, vagy rendeletnek, amely a spekulatörvény hatályon kívül helyezése esetén újabb bajokat akar helyezni az ország kereskedelmére. Kérjük az Elnök urat, fogadja el az ország kereskedőinek ezt az egyhangú álláspontját és ilyen értelemben érvényesítse befolyását.

Arra a nem várt esetre, ha a miniszter a törvény hatályon kívül helyezéséhez csak úgy járulna hozzá, ha megfelelő védelmi rendszabályok fogantatásának, a spekulatörvény oly értelmű módosítását javasoljuk, hogy kihágási eljárás a kereskedők ellen csak akkor tétessék foganatba, ha annak fenforgását a kamara lelkiismeretes és pontos vizsgálat után megállapítja. Ez megnyugvással szolgálna a közönségnek, megszabadítaná a kereskedőket az indokolatlan vexálástól, végül pedig a bíróságot egy csomó felesleges munkától kímélné meg. Ezt az egyetlen módosítását tudjuk elképzelni a spekulatörvénynek, amelyre már semmi szükség sincs.

— Miloteanu vezérfelügyelő a timisoarai prefektus helyettese. A belügyminiszter Coste Gyula dr. temestorontali prefektus szabadságidejére Miloteanu Mihail belügyi vezérfelügyelőt bízta meg a vármegyei prefektúra vezetésével. Miloteanu, aki Aradváros közönsége a városi tanács ellen vezetett vizsgálat révén ismer, vasárnap délután a Simplon-expresszel már Timisoarára is érkezett. Coste dr. ma délelőtt átadta a vármegyei prefektúra vezetését Miloteanu vezérfelügyelőnek.

Választon Erdély katolikusossága.

Erőteljesen növekszik az elégedetlenség a bucaresti-i címzetes érsekkel szemben. — Kavarodás Zombory László kanonoki kinevezése körül. — Miért döntött a konkordátum Cisar javára. — Egyházi vezetők politikai páfordulása. — A szenátus tagja lesz az unitáriusok ősz püspöke.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának telefonjelentése). Az Aradi Közlönyben elsőnek közölt ama hír, hogy a bucaresti-i érsek dr. Zombory Lászlót oldalkanonokká nevezte ki, általános feltűnést keltett Erdély római katolikus köreiben. Ha ennek a kinevezésnek semmi politikai mellékíze nem lett volna, úgy meglepéssel vette volna mindenki tudomásul, hogy egy fiatal és ambiciózus pap, merész léptekkel halad előre a ranglétrán, azonban épen e kinevezésnek politikai háttere miatt igen vegyes érzéssel fogadták e kinevezés hírért, mely kitűnik abból a nyilatkozatból, amelyet bucaresti-i munkatársunk előtt tett az erdélyi katolikusok egyik kimagasló egyénisége.

— Ma már nyílt titok — kezdte informátorunk — hogy a konkordátum tényleg alá van írva és az is biztos, hogy a konkordátum szerint a legfőbb katolikus méltóság Cisar bucaresti püspököt, címzetes érseket illeti. Tisztában vagyunk azzal, hogy Cisar érsek mennyire le van kötelezve azoknak a román politikai köröknek, melyeknek köszönheti, hogy idegen állampolgár létére rövid úton román állampolgárrá lehetett és amely román körök elintézték azt is, hogy a Vatikán, mikor ama nehéz választás előtt állott, hogy a fiatal Cisar, vagy a nagymultu Majláth püspököt illesse-e a katolikus legfőbb egyházi méltósággal,

a fiatal Cisar javára döntött.

Bizonyos kétkedéssel hallottuk Cisar első felszólalását a szenátusban, amikor kijelentette, hogy ő csak katolikus egyházi ügyekkel önjait foglalkozni és ő nem törődhetik az ugynevezett kisebbségi problémákkal. Ez a kijelentése két oldalról is megtámadható. Először is arra való tekintettel, hogy a római katolikus vallás hívei kivétel nélkül kisebbségi sorsban élnek és az iskoláztatás, ez az elsőrendű kisebbségi jog, nem választható el az egyháztól és így

az új egyházfőnek igenis foglalkoznia kell a kisebbségi problémával, különben nem lehet igazi lelkipásztor

a milliós tömegű katolikus kisebbségnek. És aztán már az a tény, hogy Cisar ilyen kijelentést tett, ez magában véve is igazolja, hogy mennyire lekötöztette őt ama román politikai köröknek, akik nem valószínű, hogy megelégednének az új egyházfő ténykedésével, ha az tisztán csak vallási téren mozogna, igenis nyíltan kimondhatjuk, attól tartunk, hogy Cisar a kisebbségi problémát az uralkodó politikai párt szemüvegén fogja látni és így

a szószékről akaratlanul is politizálni

fog. És ez az aggodalmunk teljes beigazolást nyert Zombory László oldalkanonokká való kinevezésével. Ne tessék félre érteni, nem Zombory László személye ellen van kifogásunk, azonban ez a kinevezés véglegesen megmutatta azt az utat, melyen Cisar haladni kíván. Az új oldalkanonok, aki magyar ember, már kezdettől fogva eljegyezte magát a libe-

rális párttal és nem titok az, hogy szembenáll az egész erdélyi magyarsággal politikai hitvallása miatt. És abban az esetben, ha Cisar Zombory Lászlót szemelte ki arra a célra, hogy az erdélyi katolikusok ügyeit neki röjérrálja és segédkezzen neki az erdélyi hívek dolgainak elintézésénél, már akkor tisztában vagyunk azzal, hogy mi vár reánk erdélyi katolikusokra, akik más politikai hitvalláson vagyunk. Azonban nem szabad megelégedeznünk arról sem, hogy

a mi kezünk között is van egy olyan fegyver, melyről idáig csak négy szemközt és nagy titokban folyt a szó,

de amelyről ma már — mert olyan a helyzet, nyíltan is beszélni lehet. — Ha látjuk, hogy nincs más mód arra, hogy megőrizzük őseink nyelvét, akkor inkább feláldozzuk az ősi nyelvedvéért az ősi vallást. Ez lesz a mi választásunk erre a lépésre.

Informátorunkon meglátszott, hogy érzi, hogy ez a kérdés olyan kényes, amelyről csak igen óvatosan lehet nyilatkozni, hosszabb gondolkodás után így folytatta érdekes nyilatkozatát:

— Igaza van önnek, amikor látom a szemén, hogy azt akarja mondani, hogy aki kimondta az á-t, mondja ki a bé-t is: Nos én kimondom. Amikor a legutóbbi parlamenti ülésre Makkai református püspök Bucurestibe érkezett, Tökés Ernő bucaresti-i esperes lakásán szállt meg.

A püspök idáig sohasem kereste fel a bucaresti-i esperes vendégszerető hajlékát, pedig egynehányszor tartózkodott már Bucurestiben. Mi volt célja ennek a kétségtelesen nem véletlen gesztusnak? Ismeretes, hogy Tökés Ernő volt az, aki a liberális uralom jöttekor a legélelkebb propagandát fejtette ki az irányban, hogy az erdélyi magyarok a liberális párttal menjenek és a párt tilalma dacára jelöltette magát a liberális listán és ezért a Magyar Párt ki is rekesztette tagjai sorából. Makkai püspök, aki idáig bucaresti-i tartózkodásával alkalmával bizonyos rezerváltsággal viseltetett politizáló esperesével szemben, a legutóbbi látogatása alkalmával tüntetőleg nála szállt meg, sőt fel sem kereste a két református papot az egyházi épületben, talán azért, mert mind a kettő lelkes és odaadó híve a Magyar Pártnak? Ennyire már nem óhajtók belemerülni e témába, csupán azt akarom megjegyezni, hogy úgy hírlík, hogy a református püspök előtt is új politikai orientáció horizontja csillant meg. Nos, ha tényleg így állna a helyzet, akkor

az ősz Ferencz József püspököt élete alkonyán az a nagy kitüntetés fogja érni, hogy tagja lehet a szenátusnak.

Ugyanis az alkotmány szerint csak amaz egyházfők részesülnek e kitüntetésben, akiknek híveik száma elérte a kétszázezretet. Idáig hiányzott az unitáriusoknál a kétszázezres lélekszám. Mit lehet tudni — fejezte be informátorunk érdekes fejtegetéseit — talán rövidesen az ősz püspök híveinek lélekszáma el fogja érni a milliót... (f. a.)

Tűzveszedelem

egy aradmegyei nagyközségben.

Katasztrófális tüzvész fenyegette Chisineut. — Amikor egy virágzó nagyközségnek nincs tűzoltósága. — Fejetlenség és zűrzavar egy aradmegyei községben.

(Az Aradi Közlöny chisineui tudósítójától.) Az Aradmegyében sorozatosan előforduló tüzesetek száma ismét szaporodott eggyel. Tegnap éjjel fél háromkor dobpergés és harangzúgás riasztotta fel az aradmegyei Chisineu (Kisjenő) lakosságát. A község főuccáján a Matyuka-féle házban udvarán egy szénaboglya ismeretlen okból kigyulladt. Az első percekben a felriadt szomszédok tehetetlenül álltak a lángoló boglyával szemben és vödörrel, edényekkel próbálták a tüzet oltani.

Nő a veszedelem.

Néhány környékbeli férfi elfutott a közeli Mann és Polónyi-féle malomba a tűzifecskendőért, amit lovak nélkül maguk vonszoltak oda nagynehezen. Időközben azonban a szomszédos Klein-féle ház tetőzetén tüzet fogtak a gerendák. Mikorra pedig a padlás felől a tetőt betörve azt eloltották, az égő boglya másik oldalán levő hosszú, udvari gazdasági épületbe kaptak a lángok. Az oltás csak nagy ügygyel-bajjal ment, mert víz sem volt. A községi fecskendő közben egyre késett, végre mikor megjött, sem volt benne köszönet. A fecskendő ugyanis nem működött. Csak hosszabb kalapálás, javítgatás után sikerült megindítani. Később aztán megjött az erdőhegyi fecskendő is — a két község egyetlen jó fecskendője, majd a Somló féle ecetgyár kézi fecskendője, így sikerült legalább a szomszédos házakat, melyeknek lakóit előzőleg kiköltöztették. — megmenteni. A kigyulladt épület teljesen leégett. A kár még eddig ismeretlen.

A legnagyobb baj: nincs tűzoltóság.

Valósággal megdöbbentő az a tény, hogy Kisjenőnek, ennek a nagy lépésekkel fejlődő járási székhelynek nincsen tűzoltósága. Egy-egy kisebb tűznél is a legnagyobb fejetlenség és zűrzavar uralkodik. Huszan is dirigálnak, de senki sincs, aki a parancsokat végrehajtsa. Néhány jobb észű bator embert kivéve, mindenki igyekszik magát kivonni a munkából, a parasztságról nem is beszélve, mely teljesen passzív, felé se néz a bajnak, ha csak nem a feje fölött ég a háza. A fecskendők felszereléséhez senki sem ért néhány veterán tűzoltón és gépészen kívül. Volt ugyan valamikor Kisjenőnek elsőrendűen felszerelt önkéntes tűzoltósága, melyet még a főhercegi uradalom segített. Ez azonban a társadalom támogatása hiányában feloszlott, szétzüllött. A felszerelést a község vette át, de azok viszont azóta a szak szerű kezelés hiányában elromlottak és csaknem használhatatlanná váltak. Igaz ugyan, hogy a község szerződést kötött egy lakatosmesterrel, hogy évi 12.000 lejért állandóan rendben tartja a fecskendőt, de ezt viszont a felsőbb hatóságok nem hagyták jóvá. „takarékossági szempontból.”

Önkéntes tűzoltóságot!

Most már nem lehet szó nélkül elmenni a szomorú tények mellett. Kisjenő má az egyetlen járási székhelye a megyének, melynek tűzbiztonsága teljesen rendezetlen. Fel kell támasztani a régi önkéntes tűzoltóságot, mielőtt nagyobb szerencsétlenség nem történik. Bizonyos, hogy az elmúlt éjszaka is csak a teljes szélcsendnek köszönhető, hogy ma nem az egész főucca siratja a vagyonát. Az eszközök, a lehetőségek adva vannak. Az iparoskör ma Kisjenő társadalmának hatalmas tömegét tartja egyült. A testületnek az iparosságon kívül ugyyszólván a teljes intelligencia is pártoló tagja és bizonyosan aktív is részt vesz a szervezésben. Hisszük, hogy a kisjenői társadalom — saját érdekében — különösen az iparosság, mely rövid két év alatt összetartásával egy pazar székházat tudott magának felépíteni, meg fogja tudni valósítani a jelenlegi legfontosabb és legaktuálisabb kisjenői problémát: az önkéntes tűzoltóságot. (M.)

Kiderült az aradi mérnöki hivatal ártatlansága.

Hoisescu vezérigazgató befejezte vizsgálatát. — Elutazása előtt adott nyilatkozatában teljes mértékben igazolta a városi mérnökök érdektelenségét a Siclovan-ügyben.

(Arad, augusztus 29.) Tegnap délután fejeződött be a vizsgálat az aradi városi mérnöki hivatal ellen. Hoisescu Miklós közlekedésügyi vezérigazgató a szombati nap folyamán még megejtette a szükséges helyszíni szemléket, átvizsgálta egyes ügyek iratait és több kihallgatást eszközölt. Ezzel azután be is fejezte a vizsgálatot és tegnap reggel már megjelent dr. Marcoviciu Vince helyettes polgármesternél, akinek bejelentette, hogy még a vasárnapi nap folyamán visszautazik Clujra. Megköszönte, hogy a város vezetősége előzőleg a rendelkezésére bocsátott mindent, hogy a vizsgálat simán folyjon le. Távozása előtt még egy rövid nyilatkozatot tett az Aradi Közlöny munkatársának, s ebben a következőket mondotta:

— Mint már a vizsgálat második napján láttam, a mérnöki hivatal ellen hangoztatott vádak csupán alapl nélküli pletykák voltak. Az aktákból és a vizsgálati anyagból egyetlen adat sem bizonyította be, hogy akár a városi főmérnök, akár bármely más városi mérnök valamilyen összeköttetésben is lett volna Siclovan Györggyel, tudott volna annak szabálytalanságairól és manipulációjáról, vagy — ami még súlyosabb — anyagi előnyben részesült volna általuk. Siclovan György terhére számos szabálytalanság bizonyosodott be, azon-

ban a vizsgálat a mérnöki kar ártatlanságát bizonyította be. Most visszautazom Clujra és megteszem az írásbeli és részletes jelentésemét a közlekedésügyi miniszteriumnak, amely azután közli a várossal a döntést. Melyek azok a szabálytalanságok, amelyeket Siclovan György terhére megállapítottam, azt csak a miniszteriumhoz teendő jelentésemben részletezhetem.

A vezérigazgató vizsgálata, amely alapos és lelkiismeretes volt, tehát bebizonyította, hogy Siclovan György ama kijelentése, amelyben azt hangoztatta volna, hogy a kapott pénzből az egyik mérnökkel osztozik és amely kijelentést két tanu által aláírt deklarációban ismertettek is a városi tanács ülésén, nem felel meg a valóságnak és így, amint a vizsgálat eredménye hivatalos formában is nyilvánosságra kerül és a miniszteri döntés Aradra érkezik, a városi mérnöki kar megteszi a feljelentést rágalmozás címen Siclovan György ellen. Mindenesetre le kell szögezni, hogy erre a vizsgálatra minden körülmények között szükség volt, mert Arad város mérnöki karának így legalább módjában volt, hogy eklatánsan bebizonyítsa, hogy azok a híresztelések, amelyek a Siclovan-üggyel kapcsolatban a városban elterjedtek, tendenciózusok és rosszakaratúak voltak.

Huszonegymilliót veszített kártyán Falcoianu.

Dagad a hivatalos lap panamabotránya. — Visszamenőleg átvizsgálják az egész ügymenetet. — Gyáralapítás lopott anyagokból. — Goga Octavian is kihallgatják a panama ügyében.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának táviratát.) A Monitorul Oficial-nál történt nagyarányú sikkasztások ügyében ma is folytatták a vizsgálatot. Ma délután Ghica főügyész újabb helyszíni vizsgálatot tartott, amely után aztán hivatalosn lepecsételték a Petcu kezelésében állott pénztárszekerényeket és a pénztárhelyiséget. Az összes regisztereket és a pénztárnyilvántartást 1918-tól visszamenőleg előkeresték s azokat az új vezérigazgató, Modolea Conrel kabinetébe vitték, ahol átvizsgálják azokat, hogy az esetleges régebbi visszaéléseket is felderítsék. A mentőbizottság panama ügyében különben szenzációs leleplezéseket közzétett az Adeverul, amely lap azzal vádolja meg a hivatalos lap teljes tisztárait, hogy mindannyian tudomásul bírtak az ott uralkodott visszaélésekről, de senki sem volt bátorasága a különben dúsgazdag ember hírében állott Falcoianut feljelenteni. A főbűnös — amit különben a vizsgálat is megállapított — az ősrégi bojárcsaládból származó, fénylő életet élő Falcoianu volt, aki lekötözött inodorával magának nyerte meg alantóságait s aztán úgy gazdálkodott a gondjaira bízott közpénzekkel, ahogy épen kedve tartotta. Falcoianunak ugyanis volt egy végzetes szenvedélye: a kártya. Roppant nagy összegekben játszott és éjszakánként óriási vagyonokat vesztett el. — a vizsgálat szerint összesen 21 millió lejt. — Amikor pedig pillanatokra kifogyott minden pénze, névjegyére írott pár sorban milliók kiutalását kérte az öngyilkossá lett Tomescu igazgatótól, aki főnökének ezt a kérését minden esetben teljesítette. Falcoianu egyébként olyan összeköttetésekkel rendelkezett, hogy esetleges letartóztatására senki sem, ő maga sem gondolt. Amikor a vizsgálóbíró mégis kihirdette előtte a letartóztatási végzést, elsápadt és megingott, majd kijelentette, hogy eljárását nem tartotta büntetendő cselekménynek, mert hiszen tudomása szerint az összes miniszteri hivatalokban hasonlóképpen cselekednek a többi főnökök is.

A hatóságok különben az öngyilkossá lett Tomescunak egy másik visszaélését csak most fedezték fel. A német megszállás idején ugyanis Falkenhayn csapatai az állami nyom-

dát is átvették és ott nagyobb mennyiségű nyomdai anyagot halmoztak fel. Ezek az anyagok a háború után is ott maradtak s mivel senki sem törődött velük, senki sem leltározta. Tomescu az ott talált nyomdai papiranyagokból kartonázs és stamplógyárat létesített. A rendőrség ebben az ügyben is megindította a vizsgálatot.

Az Indreptarea jelentése szerint Goga Octavian június 4-én három milliót utalt ki a Monitorul Oficialnak a Comoara című kultúrlap nyomdászámájára. A Lupta értesülése szerint az ügyészség elhatározta, hogy Goga Octavian tanuként megidézi Karlsbadból, ahol a volt belügyminiszter kurát tart. Az ügyészség ez alkalommal tisztázni akarja Goga Octavian „Mustul care fierbe” (Érjedő must) című könyvének ügyét is, amely a Monitorul Oficial kiadásában jelent meg. A hatóságok egyébként ma újabb házkutatást tartottak a Monitorul Oficial helyiségeiben és Falcoianu vezérigazgató lakásán. Mindkét helyen számos okmányt találtak, amelyek a vezérigazgató bűnösségét kétségtelenül igazolják.

Aradi urifüu tragédiája.

Egykori aradi műszaki tanácsos fia a rendőrség kezében.

(Arad, augusztus 29.) Megrázó jelenet játszódott le ma délelben az aradi államrendőrségen. Egy volt aradi műszaki tanácsosnak a fia, aki átmultatta az éjszakát, a Metropol-kávéházba tért be ma délelőtt. Ott összeszólalkozott egy emberrel és összeverekedett vele. Rendőröket hoztak, akiknek láttára az egyik verekedő elfutott, csak a fiatal ember maradt ott véresre karmolt arccal. A rendőrök bekísérték a még ittas fiút, akin a rendőrség épületében hirtelen kitört a delirium. Ki akarta magát törni a rendőrök kezei közül, sirni, ordítani, majd örlöngeni kezdett. A szerencsétlen, jócsaládból való fiatal embert csak nagynehezen sikerült lecsillapítani. A rendőrség egyik cellájába zárták, ahol öntudatlanul terült el. Az alig huszesztendő fiatal ember rossz társaságba került és szokatlanul nagy-méltékben elfogyasztott ital hatása alatt kapta a deliriumos rohamot.

Arad kereskedői csatlakoznak az országos szövetséghez

Impozáns nagygyűlést rendezett vasárnap az aradi kereskedőtársadalom. Vihar a kamarában a vasárnapi nagygyűlés körül.

(Arad, augusztus 29.) Vasárnap délelőtt 10 órakor az aradi kereskedők nagygyűlést tartottak a kereskedelmi és iparkamara nagytermében és ezen határozak afölött, hogy csatlakoznak-e a Kun Richard által indított ismeretes országos mozgalomhoz, amely azt célozza, hogy az összes erdélyi kereskedők egy szövetségbe tömörüljenek. A nagygyűlésen, amelyen Faragó Rezső, az Aradi Általános Takarékpénztár vezérigazgatója elnököt, a kereskedelmi élet összes kiválóságai résztvettek. Az elnök mellett foglalt helyet maga Kun Richard, a mozgalom megindítója, aki az aradi-bánsági kereskedőegyesületek szövetségének elnöke továbbá dr. Fried János oradeai kereskedelmi csarnoki főtitkár, akik egész Erdélyt beutázták, hogy a szövetséget teljesen kiépítsék.

Faragó Rezső szinte ünnepélyes hangulatban nyitotta meg a nagygyűlést és kifejtette, hogy a különböző ellenkező véleményekkel szemben ez nem kisebbségi és államellenes tömörülés, mert a szövetség épügy tagjai közé számítja a román, mint a magyar kereskedőket. Reflektál egyes lapközleményekre, többek között az Aradi Közlöny vezércikkére, amelyet Nagy Sándor dr. írt s kifejti, hogy a magyarságot sem kell féltetni az új alakulástól, mert a szövetség egyáltalán nem akar politizálni, hanem csupán a kereskedői érdekeket kívánja szolgálni.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után Kun Richárd, a szövetség megalakítója emelkedett szólásra, aki ismertette a szervezkedés előnyeit és rámutatott annak időszerezésére, hogy a kereskedőknek fórumot kell alakítaniok, amely Bucurestiben képviseli a kereskedők érdekeit és amelyhez a kormány is hozzáférhet, ha törvényt akar alkotni, mert hiszen eddig az összes kereskedőket érintő törvények úgy jöttek létre, hogy azok megalkotásánál meg sem kérdezték a kereskedők véleményét. Ez az új szövetség a Sfatul Negustoresc-vel működik együtt, amire vonatkozólag már létre is jött a megegyezés. Beszéde végén a szövetség anyagi támogatására is felhívta a megjelenteket, akik a hallottakat lelkes tapsal honorálták.

Dr. Fried János mélyen szántó előadás keretében mutatta ki a román vámpolitika óriási hibáit, amely azt eredményezi, hogy a kereskedelem pang, a munkanélküliség egyre nő, a fogyasztóközönség vásárlóképessége pedig egyre csökken. Rámutatott még nagy tetszéssel fogadott beszédében arra is, hogy a kereskedőknek szükségük van arra, hogy beleszólhassanak az ország gazdasági politikájába. Licker Ferenc aradi kereskedő hangsúlyozta azt, hogy a romániai kereskedőknek is ki kell vívniok azt a megbecsülést, amiben a nyugati államok kereskedőinek részük van, Grünwald Márton timisoarai kereskedő pedig az ottani kereskedők üdvözlétet tolmácsolta. Zima Tibor v. kamarai képviselő arról tartott érdekes előadást, hogy a kereskedők érdekei azonosak az államérdekkel, mert a kereskedők egészséges Kereskedelmet kívánnak, ami egy az ország Konszolidálásával.

A beszédek után Faragó Rezső a nagygyűlés nevében kimondotta az aradi kereskedők egyhangú és lelkes belépését az országos szövetségbe, amivel a nagygyűlés véget is ért.

Itt írjuk meg, hogy a kereskedelmi és iparkamara mai tanácsülésén Adam György, az aradi Victoria vezérigazgatója, mint a Sfatul Negustoresc aradi csoportjának elnöke szóba hozta az aradi kereskedők tegnapi gyűlésén történeteket és kifogásolta, hogy arra sem a Sfatul Negustoresc, sem pedig a kereskedelmi kamara meghívást nem kapott. Sajnálatosnak tartja, hogy a gyűlésen támadták a Sfatul erdélyi csoportjait és a kereskedők között senki sem akadt, aki védelmébe vette volna őket. Egyébként sem helyesli az egész akciót, amelynek céljait nem látja. Figyelmezteti a kisebbségi kollégákat, hogy ez az út, amelyre most léptek, nem vezethet célhoz. A maga személyére vonatkozólag kijelenti, hogy ő legjobb tudása és akarata szerint járt el mindig a kereskedők érdekében, de ha a kisebbségi keres-

kedők úgy látják, hogy ez nem elegendő, úgy le fogja vonni a konzekvenciákat és nem tudja, ki viseli majd érte a felelősséget.

Adam György nagy feltűnést keltő felszólalására Faragó Rezső válaszolt. Visszautasítja a támadást, amely az aradi kereskedők testületét érte a Sfatul elnöke részéről. Mi — ugymond — a testület működésébe sohase vitünk kisebbségi szempontokat, csupán a kereskedők érdekeit néztük. Tevékenységünk soha sem irányult a Sfatul ellen, sőt a Kun Richard által megindított akció is a Sfatul hozzájárulásával és támogatásával történik. A mozgalomnak nincsen más célja, mint hogy a kereskedők harminc erdélyi egyesületét egy szervbe összpontosítsa, amely a Sfatulal együtt dolgozzék a kereskedők érdekében. Nem emlékszem arra, hogy a tegnapi gyűlésen a Sfatult támadták volna, csak a cluji (kolozsvári) csoportról hangzott el egy megjegyzés, amely szerint a cluji (kolozsvári) Sfatul alszik. Ha itt mulasztás történt, úgy azt helyre hozom azzal a kijelentéssel, hogy az aradi Sfatul működése ellen semmi kifogás sem merülhet fel, hiszen a kereskedők minden akciójában karöltve dolgozunk, annak vezetésével együtt. Épen Adam elnök ur tudhatja tehát, hogy kisebbségi politikai törekvésekkel nem lehet vádolni a kereskedők testületét.

Marcus Mihály elnök: Több esetben résztvettem a kereskedők gyűlésein és azt tapasztaltam, hogy ott súlyos vádak hangzottak.

Megjelennek Grozavescuné memoárjai.

A gyilkos asszony levele „nővéreihez”. — Tragédiáját hangoztatja a gyilkos feleség, akitől mindjobbán elfordul az osztrák főváros közönsége.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől). Egy szenzációt hajszoló bécsi lap elkövette azt az izléstelenséget, hogy megvette a férjgyilkos Grozavescu Nelly emlékiratait és néhány nap múlva megkezdi azoknak közlését. Az a hír, hogy amerikai és német kiadók versenyeznek a férjgyilkos asszony memoárjaiért, nem felel meg a valóságnak, ez a híresztelés az illető bécsi újság reklám-trükkje volt, amely Grozavescuné emlékirataival iparkodik példányszámát emelni, de tekintve a bécsi közönség hangulatát, amely egyre erősebben fordul a férjgyilkos asszony ellen, aki nem retten vissza attól, hogy a gyilkosság színhelyén botrányokat rendezzen s a meggyilkolt tenorista összetört, ősz édesanyját megrágalmazza, a példányszám-emelési kísérlet eme módja visszafelé fog elsülni. Hogy a néhány nap múlva megkezdődő memorárok milyen szellemben íródtak, arra fényt vet az a levél, amelyet ma kapott az Aradi Közlöny bécsi szerkesztősége s amelynek írója maga Grozavescu Nelly, aki a levél közlését kérte.

A férjgyilkos, gonosz asszony levele „nővéreihez”, akik ezt a megszólítást bizonyára kikérik maguknak, ha Grozavescuné szemérmes szembe illették őket evvel, így hangzik:

— Aki nem bűnös közönség, az dobja manam az első követ... Hallgatni akartam... Amikor bírám felmentettek, csak egy kívánságom volt: eltűnni. Valahová elbujni, ahol senkinek sincsen módjában szenzációhajgászatát szívem nehéz, nagy fájdalommal kiélegetni. Minél inkább távolodtam el azonban élményeimtől, annál erősebb lett bennem az a tudat, hogy kötelességem beszélni. Egyéni sorsom ugyanis tipikus. Nővéreimnek, mint azoknak az asszonyoknak, akik házasságukban csalódtak, mindazoknak, akik a házasság nagy és titokzatos rejtvényének megfejtésén fáradoznak, módot akarok nyújtani, hogy betekintsenek lelkembe. Nem akarom védeni magamat, nem akarok vádolni, csupán egyszerű, szerény szavakkal el akarom mesélni, hogy miért kerültem „gyilkosként” a bírák elé. Miért kellett életem sorsának végső konzekvenciáihoz folyamodnom. Nem egy nővérem ugyanúgy járt az életben, mint én, azonban jószágos gondviselése megkímélte a katasztrófától. Lelkem fájdalmá-

nak naplója el fogja mondani, hogy a katasztrófa miért következett be nálam, miért kellett bekövetkeznie. A bíróság előtt nem mondhattam el mindent. Ott csak arról volt szó, hogy a törvény értelmében nem vagyok bűnös. Most be akarom bizonyítani, hogy a szíveknek felmentő ítélete is megillet. Ma már tudom, hogy majdnem mind egyik házasság két egymástól távolodó ember kapcsolata. Leggyakrabban a halál az, amely ismét közelebb hozza őket. Szenvedésemről akarok beszélni, amely nem egyéni sors. Ezért, Testvéreim, hallgassatok meg engem! Nem akarok Töletek sem felmentést, sem ítéletet, csupán segíteni akarok Nektek elviselni azokat a csapásokat, amelyek a legboldogabb házasságban is sújtanak minden asszonyt. Grozavescu Nelly.

Ez a levél döntő dokumentuma Grozavescuné bűnösségének. Leközöljük, holott minden szavából kitűnik, hogy üzleti érdekből, reklámcélokért írta meg és célja nem volt egyéb, mint hogy a közönség figyelmét felhívja a memóriákra. Együttal azonban minden vádiratnál plasztikusabban tárja elénk a férjgyilkos asszony gonosz lelkét.

Betörések Aradon.

Kirabolták egy gyárvezető és egy mérnök lakását.

(Arad, augusztus 29.) Tegnap délután Arad város legforgalmasabb utcájában, a Consistoriului (Batthány) utcában vakmerő betörés történt. Kohn József bádögárgyáros házában lakik Engel Vilmos. Kohn J. veje s egyben a gyári üzem egyik vezetője, aki családjával tegnap eltávozott hazulról. Az esti órákban, amikor hazatértek, meglepetve látták, hogy a lakás airtaja tárva nyitva van. Bent a lakásban pedig a szekrények feltörve, a fiókok kihúva és a bútorok összedobálva. Azonnal konstataáltak, hogy betörés történt és hamarosan megállapították, hogy a tettesek a szekrényekben lévő arany- és ezüstneműket vitték el, körülbelül hatvanezer lej értékben. Azonnal jelentést tettek az aradi Államrendőrségnek, ahonnan Secul komisszárnak ment ki a helyszínre és megállapította, hogy a betörők álkulccsal hatoltak a lakásba és ketten vagy hárman lehettek. A kihallgatott tanúk, a ház lakói, semmi gyanusát nem észleltek, azonban jelentkezett egy asszony aki három embert látott

ólálkodni a ház előtt. Az emberekről csaknem pontos személyleírást adott, így nincs kizárva, hogy hamarosan a rendőrség kezébe kerülnek a betörők.

Az esti órákban ugyancsak betörés történt Aradon a Str. Muresului (Maros-ucca) 1. számú házban. Dömötör Bertalan mérnök lakásába. A betörők itt is felhasználták a lakók távollétét és alkucssal behatolva a lakásba, hetvenezer lej értékű ruhaneműt, készpénzt és egyéb értékeket loptak el. Secui ügyeletes komisszár a vizsgálat folyamán olyan gyanúkokat talált, hogy ezt a betörést ugyanazok a tettesek követték el, mint akik Engei Vilmos lakásába látogattak el a délutáni órákban. A nyomozás a legnagyobb apparátussal indult meg a kettős betörés ügyében.

Művészet.

Betegh Bébi

véglegesen Budapestre szerződött

A budapesti Városi Színház primadonnája lett.

(Arad, augusztus 29.) Mi jelentettük legelőször azt a méltán általános meglepetést keltő színházi hírt, hogy Betegh Bébi, az aradi színtársulat szubrett-primadonnája eltávozik Aradról, s a budapesti Városi Színház igazgatóságával folytatott igen eredményes kilátásu tárgyalásokat. Néhány nappal ezelőtt Betegh Bébi újból fölutazott Budapestre a tárgyalások végső stádiumba való hozatala végett és most meg is jött az értesítés Aradra: itt lakó testvérének ugyanis levelet írt, amelyben elmondja, hogy a tárgyalások végre végleges szerződések megkötéséhez vezettek, tehát immár Betegh Bébi, a jövő szezonra a budapesti Városi Színház tagja és amily szomorú a hír színházi körökben, épügy öröm is vegyül közé, hogy Bébi karrierjének újabb határállomásához érkezett. Betegh Bébi levelében közli azt is, hogy kézhez vette már azokat a darabokat is, amelyekben szerepeket kapott. Csupa sláger, minden bizonnyal csupa szép siker!

* **Az aradi színház műsora.** Szombat este: Monna Vanna. Beregi Oszkár felléptével. Vasárnap délután: Vasgyáros. Beregi Oszkár felléptével. Vasárnap este: Hamlet. (Reinhardt rendezésében) Beregi Oszkár felléptével.

* **Szücs Laci cluji vendégszereplése.** Szücs Laci, az aradi közönségnek sok-sok időn át volt népszerű bonvivánja, mint ismeretes, szeptember 4-én fel szándékozott lépni az aradi színházban. Szücs Lacinak ez az aradi fellépése egyelőre halasztást szenved, mivel a kiváló bonvivánt a cluji (kolozsvári) magyar színházhoz hívták meg 4 napi vendégszereplésre. Szücs Lacinak ez alkalommal nem kisebb nagyság, mint Kosáry Emma lesz a partnere, akivel a Csárdáskirálynőben, Marica grófnőben, Hollandi menyecskében és az Ezüstsirályban lép fel az aradiak kedveire művésze.

— **Molnár Erzsébet zongoratanítását** szeptember 1-én megkezdi. Új Neuman-ház, I., 17.

* **A cluji Opera zeneigazgatója.** Clujról jelentik: Eftimiu Victor kinevezése után a cluji (kolozsvári) Nemzeti Színházhoz tegnap újabb rendelet érkezett, amely szerint a kormány a román Opera zenei és művészeti igazgatójává Jean Bobescut, a kiváló karnagyot nevezte ki.

XV. ÉVFOLYAM

Békefi Pál és B. Szalay Aranka

okleveles zenetanárkövetés alatt álló zeneintézetben Arad, Piața A. Iancu (Szabadság-t.) 7. II. em. **Felvételek:** kezdő és haladó növendékek a zongora, hegedű, magánének és omlalom tanzakokra. **Előkészítő tanfolyamok:** opera, operett és kabaré színpadra. 4620

* **Piza és Firenze között tart a harc.** Firenzének már nincs mit emnie és Prinziavalle, Piza zsoldos kapitánya egyre szorosabbá fogja katonáival a szorító gyűrűt. Firenze népe lázong, az uccasarkokon ott sertenkedik a forradalom, szitkok és fenyegetőzések teszik izgalmassá a virágok városát és az éhínség makacs kitartással egyre közeledik. A szabadulásnak semmi nyoma, pillanatnyi lehetősége, minden reménye lejárva, oda van. És ekkor csak egyetlen sugár csillan fel, Prinziavalle hajlandó megnyitni a szabadulás útját, ha Guido parancsnoknak szépséges felesége, Monna Vanna csak egyetlen lepelrel a vállán meglátogatja a sáto-

rában. Monna Vanna kisebb áldozatnak tartja, ha ő pusztul bele ebbe a szegényteljes alkuba, mintha Firenze válik rommá; átszökik Guido tudta és beleegyezése nélkül. És a csatázó Prinziavalle félelmes sátorában kiderül, hogy a zsoldoskapitányt évtizedes őszinte szerelem ösztönözte addig, amíg végre legalább ezen a módon örök asszonya közelébe férhetett. Egy végtelen és tiszta szerelem fogant meg ott, ahol a férj és a tömeg bűnös és erőszakos

orgiát sejt. A zsoldos Prinziavalle és a világ szemében becstelenné vált Monna Vanna Maeterlinck izgalmas szövésű drámájában így találunk örökre egymásra. . . Ez Monna Vanna meséje, amely szombaton kerül színre az aradi kiváló drámai együttes játékában, Prinziavalle szerepében Beregivel. Vasárnap d. u. a Vasgyáros, olcsó helyárrakkal, este pedig a frakkos Hamlet kerül színre, Beregivel. Pénztár naponta nyitva a téli színháznál.

A német extrónörökös titkos látogatása Bécsben.

Geldern gróf az egykori császárvárosban. Az extrónörökös érdekes nyilatkozata.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távirata.) Vasárnap az a hír terjedt el Bécsben, hogy Frigyes Vilmos német extrónörökös odaérkezett és egy előkelő Ringstrassel szállóban szállt meg. A jó bécsiek kissé bizalmatlanul fogadták ezt a híradást, annál is inkább, mivel tudott dolog, hogy a német extrónörökösnek igen sok az alteregója. Az Aradi Közlöny bécsi tudósítója bement abba a szállóba, ahová az állítólagos német extrónörökös megszállt és kérdezősködött, hogy ott szállt-e meg a magas vendég. A szállóban mindenki mosolygott a kérdésen a portástól kezdve az igazgatóig és mind egyöntetűen azt felelték, hogy szó sincs semmiféle német trónörökösről, aki vendég volna náluk, közben azonban feltűnést keltett, hogy egy gróf Geldern nevű ur házitelefonon leadott rendelkezéseit ropant ügybuzgalommal teljesítik a szálló alkalmazottai, két új szobát írtettek ki apartmanja mellett, majd a titkár sug bizalmas rendelkezéseket az igazgató fiújába. Egyszer csak felhangzik a portás köszönése:

— Jó estét Geldern gróf ur.

Visszafordulunk és előttünk áll — Frigyes Vilmos német extrónörökös. Semmi kétség. Minden vonása, mozdulata: a német trónörö-

kös. Tipikus Hohenzollern arc. Több ur kíséri. A Geldern gróf megszólításra hallgató kissé összes ur észreveszi, hogy megjelenése milyen nagy feltűnést kelt, tehát gyorsan távozik a Sacher-szálló halljába. Utánamegyünk, annál is inkább, mivel közben kiderül, hogy a Hohenzollern-család tagjai 1814 óta előszeretettel használják a Geldern grófi nevet. A Sacherben sikerül közelébe férközni.

— Fenség! — szólítjuk meg.

„Geldern gróf” elmosolyodik és ezzel bevallotta a nagy eseményt, hogy ő Frigyes Vilmos, a német extrónörökös. Rövid pár szóval felelt is a kérdésekre.

— Sziléziából jöttem — mondotta — kerülő úton. Már tíz éve nem láttam a császárvárost, most vágyam támadt, hogy még egyszer lássam az életben Bécsset.

Ezzel aztán el is búcsuzott a német extrónörökös és elvonult a kíséretében levő urakkal. A szigorú inkognitóban levő extrónörökös néhány napot tölt mindössze Bécsben.

Éjjel érkezett távirati jelentés szerint a német extrónörökös Bécsből Magyarországra utazik, ahol a Fülöp Józsiás herceg birtokán rendezendő vadászatokon fog résztvenni.

Arad gazdasági élete kivédi az igaztalan támadásokat.

Kemény tiltakozás hangzott el a kereskedelmi és iparkamara mai tanácsülésén.

(Arad, augusztus 29.) Arad gazdasági köreit még mindig erősen foglalkoztatja az a súlyos támadás, amelyet a Clujon megjelenő Keleti Újság intézett az aradi piac jó hírneve ellen. Az aradi kereskedelmi és iparkamara vezetője is szükségesnek látta, hogy mai tanácsülésén a következő deklarációban ítélje el a Keleti Újság eljárását:

„... Legerélyesebben visszautasítjuk egy mindenáron szenzációt hajhászó újságnak azt a vakmerő eljárását, mellyel az Ipar- és Népbank likvidálása kapcsán súlyos vádat emel az aradi piac ellen, túlzott jelentőséget tulajdonítván ilymódon olyan sajnálatos gazdasági jelenségeknek, amelyek okozójául semmiképpen sem tekinthető az aradi piac, sokkal általánosabb jellegű és mélyebben fekvő okok eredményei lévén. Sajnáljuk, hogy az eset éppen Aradon történt és biztosíthatunk mindenkit, hogy az aradi piac régi és közismert szoliditásától semmit sem veszített.”

A deklaráció felolvasása után Marcus Mihály dr. szólalt fel és a Kamara elnöki székéből a következőket mondotta:

— A Keleti Újság tegnapi számában ismét fulmináns cikk jelent meg az aradi piacról az Ipar- és Népbank ügyében. Nem tartom ildomosnak az elnöki székéből egy rosszul informált lappal polemizálni, de le kell szögeznem, hogy a mi működésünk nyitott könyv, a melyből mindenki olvashat és melyről megteheti objektív kritikái megjegyzéseit. Teljes tisztelettel az objektív sajtóé, de nem fogjuk tűrni, hogy lelkiismeretlen és tájékozatlan közlemények megrontsák az aradi piac makulálatlan presztizsét. Én magam is részt vettem az Ipar- és Népbank szanalási akciójában, mint az egyik pénzügyi vezetője és meggyőződtem arról, hogy az akció altruisztikus módon, a betétesek érdekében történt. Meg kell bélyegeznem tehát azt az eljárást, mely az aradi bankokat a gyanúsítás és rágalmozás

sarával szórja tele. Tiltakozom ez ellen és figyelmeztetem a támadókat, hogy rejtett céljaikat nem fogják elérni. Súlyos gazdasági helyzetben vagyunk és minden tevékenységünket a korrektség, tisztesség kell, hogy irányítsa. A történetek nem alkalmasak arra, hogy miattuk az aradi piacot támadás érje, amelyre a leghatározottabban visszautasítunk.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Adler Andor állott fel szólásra.

— Felkészülve jöttem ide, hogy a Keleti Újság támadásaira a legerélyesebb választ megadjam, de az elnök ur erőteljes enunciaciója után elállok a szótól és fenntartom magamnak a jogot, hogy a kereskedők parlamentjében egy másik alkalomkor megbélyegezzem a nevezett újság eljárását. Köszönetet mondok az elnök urnak a mindnyájunk hangulatát jellemző erélyes szavaiért és kérem, gondoskodjanak arról, hogy azok minél szélesebb körökben elterjedjenek.

Főnapló és leltár bélyegozve

Sándor Ferencnél megyeházzal szemben.

— **Új állomás épül Curticia.** Curticia tudvalevőleg legfontosabb vámállomása Romániának a kivitel szempontjából és az ország gazdasági életében egyre növekedő jelentősége van. A Curticia állomás épülete azonban nincs arányban ezzel a növekedő jelentőséggel, akárhová is bővítik, toldozzák-foldozzák. Egyre parancsolóbb szükségesség, hogy végre modern, új épület álljon az ország legfontosabb kapujában. Amint értesülünk, a CFR vezérigazgatósága már ki is dolgozta az új állomásépület tervét, de a tervrajzban csak a vasúti irodák helyiségei vannak feltüntetve. Az aradi kereskedelmi és iparkamara most akciót indított az irányban, hogy a felépítendő új Curticia vasútállomás épületében elhelyezést nyerjen a vámhivatal, a posta, a határrendőrség, az Állategészségügyi szolgálat és a pénzváltó intézet is.

Hajsza Vándorék büntársai után.

Titokzatos tárgyalások a lehuzott rollók mögött. — Arad kereskedői társadalma tiltakozik a Vándor-ügy általánosítása ellen.

(Arad, augusztus 29.) Vándor Bertalanék szélhámossága ügyében ma teljes csend volt az aradi törvényszéken, mert Radu Pascu vizsgálóbíró távolléte miatt nem folytatódtak a kihallgatások. Özvegy Deutschné érdekében mentő-tanúk jelentkeztek, akiknek kihallgatása azonban holnapra marad. A tanúk igazolják, hogy Deutschnének nem lehetett tudomása a Vándor-testvérek szélhámosságairól, mert az esténként az üzletben folytatott tárgyalásokról kizárták őt és ha érdeklődött, hogy miről tárgyalnak, kitérő választ kapott. Deutschné mindennap elszámolt a bevétellel s csak annyit kapott Vándoréktól, amennyiből szerényen megélhetett. Ma egy újabb gyanúsított került az ügybe, akinek nevét a nyomozás érdekében még nem közölhetjük. Beigazolódott ugyanis, hogy Vándor Sándor szökése előtti napokban minden este titkos tárgyalások folytatók a lehuzott redőnyök mögött. Ezekben a tárgyalásokban résztvettek Vándor Sándor, Schächter József, egy bucuresti-i kereskedő, aki az utóbbi időben heteket töltött Aradon és állandóan Vándorékkal volt látható. Rajtuk kívül megjelent a titkos beszélgetéseknél egy kaftános ember, aki németül és zsidóul beszélt. Magyarul egy szót sem tudott. Akik ezeken a tárgyalásokon résztvettek, Vándor Sándorral együtt hirtelen eltűntek Aradról. A nyomozó

hatóságok a mai napon ismét rendkívül érdekes adatokra bukkantak, amelyek a nyomozás érdekében valószínűleg csak holnap közölhetők. És ezekkel az adatokkal kapcsolatban, előreláthatólag holnap több letartóztatás várható.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara mai tanácsülésén különben szintén foglalkozott a Vándor-üggyel s ezzel kapcsolatban az elnökség az alábbi deklarációt tette:

— Sajnákattal kell megállapítanunk, hogy Soitész Tibor ismeretes esete után Vándor Bertalan szolgált Aradon szomorú szenzációval. Erről a helyről azonban tiltakoznunk kell a büntetés ellen, amellyel ezt a két előfordult esetet úgy akarják feltüntetni, mint az aradi piacra jellemző eseményeket. A háború alatt, illetve a háború után keletkezett e két cég tulajdonosai a borzalmas idők és zavaros viszonyok kreaturái. Nem lehet tehát az aradi piac jó erkölcsétől távolos légkörben felnőtt, máshonnan ideszármazott jövevények cselekedeteiből következtetéseket levonni az egész piacra. Ez még a rosszindulatnál is több. Arad régi kereskedői közül senki sem lett volna képes ilyen becsstelenségek elkövetésére és sok régi cég inkább nagy veszteséggel likvidálta üzletét, mintsem erre az útra lépjen.

egyáltalában nem biztosak, ezek mindaddig csak kísérletek maradnak, míg a betegség okozóját fel nem fedezi az orvostudomány. — Ilyen körülmények között a járvány ellen való védekezésnek csak egy módja van, lehetőség szerint izoláltan tartani gyermekeinket. Idegent egyáltalán ne fogadjunk odahaza és amikor hazamegyünk, teljesen öltözzünk át, fertőtlenítő szerrel mosakodjunk és csak így lépünk be abba a szobába, ahol gyermekeinket tartjuk.

Kevés a betegséggyógyító szérum.

Ismeretes, hogy az Egészségügyi Tanács a járvány kitörésekor repülőgépen hozatott Franciaországból az ugynevezett Petit-féle szérumból, mely állítólag az egyetlen majdnem biztos szernek tekinthető. A repülőgépen hozott mennyiség megérkezett nyolc kis üvegben. Ez a nyolc kis üveg szérum az eddig bejelentett háromszáz betegnek alig néhány napra elegendő. Ezzel szemben a Tanács ehatározta, hogy Port Saidból hozat majmokat, hogy itt Bucurestiben termeljék ki a szérumot. Ha a rendelés távirati uton is ment Port Saidba, míg a majmok ideérkeznek eltelik legalább tíz nap, újabb tíz napig tart a szérum feldolgozása és közben a betegek kezelésére csak nyolc kis üveg szérum áll az orvosok rendelkezésére.

Országszerte terjed a gyermekjárvány.

Bucuresti-i tudósítónk újabb jelentése szerint különben a megdöbbentő arányokat öltött gyermekbénulási járvány az utóbbi napokban újabb fázisához érkezett el. Az eddig nagyobbára csak a nagyobb városokban dúló járvány ugyanis most már a kisebb községekben, sőt a falvakban is jelentkezett s néhány nap óta az ország minden részéből érkeznek a jelentések a betegség katasztrófális terjedéséről. Az egészségügyi minisztérium ezért sürgős orvosi ankétet rendezett, amelyen több ismert bucuresti-i gyermekspeciálista szólalt fel, akik elsősorban főleg a megbetegedett gyermekek izolálását javasolták és azt az előterjesztést tették, hogy a járványra való tekintettel bizonytalan időre halasszák el az iskolák megnyitását.

Központosítják a gyermekbénulások kezelését.

Mint hogy azonban ezek csupán csak óvintézkedések, szó van arról is, hogy az ismeretlen betegség leküzdésére ideiglenes orvosi központokat állítanak fel, amelybe elsősorban a gyermekgyógyászokat vonják be, akik aztán a lehetőleg egy helyre — a lehetőség szerint a megyei központi járványkórházba — beszállított gyermekek között figyelnek meg a megdöbbentő arányú gyermekbénulási járvány tüneteit és kezdenek meg a gyógyítást, ami a bucuresti-i szakorvosok véleménye szerint csakis bizonyos szérumok alkalmazásával volna leküzdhető. Az eddigi bejelentések szerint Bucurestiben mintegy hétszázra tehető a megbetegedett gyermekek száma. Dambvita megyében az utóbbi napokban több újabb megbetegedés és egy haláleset is történt. Ugyan csak haláleset fordult elő Cluj-Kolozsváron is, ahol — a hivatalos jelentés szerint — ez előtt 27 esztendővel már pusztított hasonló járvány. Az egészségügyi minisztériumba beérkezett legújabb jelentések szerint tegnap újabb 27 gyermekparalízis megbetegedést konstataáltak és pedig tizennyolcat a fővárosban, kilencet vidéken.

— A lengyel képviselők összehívatták a parlamentet. Varsóból jelentik: A diéta elnöke tegnap Moscinski köztársasági elnök elé terjesztette a képviselőknek az alkotmány megkövetelte száma által aláírt kérését a parlament rendkívüli ülészakának összehívása végett.

Pánik Bucurestiben a gyermekjárvány miatt.

Terjed a veszedelmes betegség. — Kevés a gyógyító szérum. Az ország több részéből újabb megbetegedéseket jelentenek.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i munkatársának távirati tudósítása.) A hivatalosan bejelentett betegek száma még alig érte el a háromszázat és nem is ezért tört ki Bucurestiben a pánik, hanem a bucurestiek kétségbeesve gondolnak arra, hogy ez a nagy város teljesen felkészületlenül áll a járvánnyal szemben és előbb-utóbb minden család ajtaján be fog kopognatni ez a rém. Az bizonyos, hogy mindaddig, míg nem tudjuk, hogy ez a betegség hogyan terjed, nagyon nehéz ellene védekezni, a víz van-e megfertőzve, vagy a levegő? Lélegzéssel adhatjuk-e tovább a fertőző csirát, vagy egyszerű kézfogás útján? Tanácstalanul áll mindenki s szinte apatikusan várja minden családapa, hogy mikor sikolt fel odahaza a gyereke, mikor nyújtja ki iszonyatos csontkezét a járvány réme az ártatlan kisdéd felé.

Hogyan terjed a fővárosban a járvány.

A bucuresti-i uccákról eltűntek a gyermekek, mindenki odahaza tartja bezárva, mintha csak ezzel elejét vehetné a járvány továbbterjedésének. Már régen megállapított tény, hogy egy esetleges járvány esetén Bucurestiben szinte teljesen lehetetlen utját állni a rém továbbterjedésének. Bucuresti közepén halad át a Dambovita patak, nyáron csak alig pár centiméternyi vizet tartalmaz, viszont a fővárosi összes szennyelvezetősatornák a Dambovita-ba ömlenek és most könnyen el lehet képzelni, hogy ez a szennyes áradat, mely a főváros kelős közepén halad át, micsoda büzt és a különböző betegségek sok milliárd baktériumait árasztja magából. Ha arrafelé van az embernek dolga, akkor inkább hatalmas kerületet tesz, csak ne kelljen beszívnia a szennyvíz párákat, hanem a szennyvíz két partján ott van a nagy piac, ahonnan Bucuresti élelemmel látja el magát. Pénteken van a nagy vásár Bucurestiben és ilyenkor az összes szomszéd falvakból hosszú kocsisorok indulnak el a főváros felé, a kocsi hátulja gyümölcselel van telerakva, de a kocsi elején a lovakat hajtó parasztagda mellett, ott ül kendőbe bugyolálva egy halottsárga öregasszony, akit egyuttal behoztak az emberséges rokonok, hogy a Sft. Vineri templomban, ahol csak hétfő és pénteken van istentisztelet, imádkozzanak az egészségéért. Fialat parasztleányok a vállukra tett rudakon hatalmas kosarat cipelnek, minden élelem van abban, amire a bucuresti-i háziasszonyoknak szüksége van, kora

reggel indulnak meg és csak délutánra fejezik be turájukat. Végigjárták egész Bucurestit és a friss hussal, kenyérral s gyümölcselel együtt viszik magukkal házról-házra a titokzatos betegség öldöklő bacillusait is.

A könnyelmű bucuresti-i közönség.

Szalad felénk a tulzsufolt villamos a külső Grivitei-ut felé, ahol az eddigi adatok szerint legjobban dühög a gyermekjárvány. Jó bucuresti-i szokás szerint az emberek olyan hangosan társalognak egymással, hogy a kocsis tulsó felén is mindenki hallja és az egyik ur beszélgetés közben az „uj nyavalvá”-ra tereli a szót, a szomszéd erre megjegyzi:

— Az én kisleányom megbetegedett három nap előtt — de már jobban van.

Mindenütt máshol a villamos közönsége fejét vesztve ugrált volna a villamosról, hogy egy pillanatig se maradjon együtt ezzel az emberrel, aki minden valószínűség szerint árasztja magából a titokzatos járvány bacillusait. Itt nem az történt, csak egy ur ugrott le sietve a villamosról — e sorok írója — de azért jól hallotta, mikor utána kiabáltak a villamosról:

— Gyáva, fél a betegségtől...

Magyar orvos a betegségről.

Munkatársunk beszélt ma a Bucurestiben praktizáló magyar orvossal, dr. Farkas Mihállyal, aki a következőket mondta a járványról:

— Az itteni magyarok között idáig két gyermek-paralízis-esethez hívtak ki, de tekintettel arra, hogy a magyarok a legjobban veszélyeztetett környéken, a város szélein laknak, ahol a város egészségügyi intézkedései igen elhanyagoltak, előre várható, hogy a bucuresti-i magyarok között több ilyen veszélyes betegséget fogunk találni. F. betegség ellen a mai orvostudomány még nem ismer semmi biztos szert, a hirdetett különböző szerek

Rod la Roque és Lilian Rich-hel a főszerepben:

Rézbőrű gavallér

ma a Marosparti mozgóban.

H I R E K.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara ünnepelte elnökét.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara elnöki tanácsa ma délután a Kamara székházában ülést tartott, amelynek napirendjén sok jelentős és érdekes programpontra szerepelt. Marcus Mihály dr. elnök az ülés megnyitása után meghatottan parentálta el I. Ferdinánd királyt, majd meleg szavakkal emlékezett meg az új uralkodóról. Bejelentésként azután, hogy a kereskedelmi miniszter a távozó Trimbition Traian helyére Nasta Viktort nevezte ki a kamara kormánybiztosnak a Kamara érdekében végzett odaadó, lelkes munkásságáért és üdvözli Nasta Viktort új pozíciójában.

Pacuraru Brutus főtitkár örömmel jelenti, hogy az országos kamarák delegáltjai immár másodízben választják meg szenátorukká Marcus Mihály dr.-t, az aradi kamara illusztris elnökét. Javasolja, hogy a kamara szerencsekívánatait jegyzőkönyvbe foglalják és mondjanak köszönetet Marcus Mihálynak, amiért az aradi kamarának ily nagy megtiszteltetést és megbecsülést szerzett. A tanácsstagok lelkes éljenzéssel fogadták el a főtitkár indítványát, majd Marcus Mihály dr. mondott köszönetet a megnyilvánult szolidaritásért. Az ülés további folyamán sorra került néhány kisebb jelentőségű ügy, amelyek közül kiemelkedik az az akció, amelyet a CFR szállítási tarifájának megváltoztatása érdekében indított meg az aradi kamara. A rendkívül érdekes lefolyású ülés eseményeiről különben lapunk más helyén számolunk be.

— **Pacha püspök névnapja.** Pacha Agoston csanádi megyéspüspök tegnap ülte névnapját. A délelőtti folyamán a timisoarai katolikus hitközségek és a papság nagyszámú képviselői jelentek meg a püspök előtt, akinek üdvözítő beszédek keretében fejezték ki a hívők és a maguk nevében jókívánataikat. Pacha püspök válaszolt a beszédekre, majd magasztos szavakkal biztosította a jelenlévőket a papság és a hívők iránti ragaszkodásáról.

— **Románia budapesti követe** Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: Traian Starcea meghatalmazott miniszter, Románia budapesti követe több napi tartózkodásra ma Bucurestibe érkezett.

— **Lemondott Timisoara polgármestere.** A kormányváltás óta vajudó timisoarai (temesvári) polgármesterkérdés ügye váratlanul megoldást nyert azzal, hogy Dobosan János dr. főpolgármester önszántából kitért a további harcok elől és a szombati nap folyamán személyesen megjelent Franasovici belügyi államtitkár előtt, akinek benyújtotta lemondását. Dobosan dr. ma reggel érkezett haza Bucurestiből és munkatársunk előtt megerősítette a lemondásával kapcsolatban elterjedt híreket, azonban az azt előidéző okokra vonatkozólag minden felvilágosítás elől kitért. A lemondott főpolgármester kijelentette, hogy minden pillanatban várja a belügyminisztériumnak a nagytanács összehívását elrendelő táviratát, hogy a városi tanács ülésén a tanácsstagok megejtessék az új jelöléseket. Legkésőbb csütörtökig azonban meg kell érkeznie a miniszteri rendelkezésnek, amikor megtörténik a hármas jelölés. Timisoara (Temesvár) legtöbb esélyvel rendelkező polgármester-jelöltje különben dr. Georgevici Lucian, aki már az előző liberális kormány idején is a város főpolgármestere volt és erélyes kézzel vezette a város ügyeit.

— **Az aradi Orvosszövetség ülése.** Szerdán este fél 7 órakor az aradi Orvosszövetség választmányja ülést tart, amelyen több fontos egészségügyi kérdés kerül sorra.

— **Aradi nyomdászok kerti ünnepélye.** Az aradi nyomdászok vasárnap este tartották jól sikerült nyári multságukat az ujaradi Kornett-féle kerthelyiségben. A multság keretében a Gutenberg dalkör szép dalok előadásával aratott nagy sikert. Élénk érdeklődés mellett folyt le a szépségverseny, amelyen az első díjat Reich Kató, a második díjat Mosolygó Magda, a harmadikat pedig Molnár Olga nyerte meg.

Gyilkos rablótámadás egy erdélyi szinigazgató ellen.

Baróti Jenő volt igazgatót fejszével halálra sebesítették és kifosztották a ciuji (kolozsvári) erdőben.

(Az Aradi Közlöny eljuttatásának telefonjelentése.) Tegnap délután a ciuji rendőrséget borzalmas rablógyilkossági kísérletről értesítették, amely a város kiránduló helyén a Hoja erdő és a Kányafői kilátó közötti területen történt. Az áldozat Baróti Jenő volt szinigazgató, aki jelenleg a Gáspár-féle szintársulat tagjai s akit Aradon is jól ismernek. A volt szinigazgató éppen a múlt héten hosszabb időt töltött Aradon. Baróti vasárnap délután egy színésznővel és több színész kollegájával kirándult a Hoja-erdőbe. Rövid séta után elbucszott társaitól és egy elhagyott utra tért, ahol a járó-kelők nemsokára vérben fagyva akadtak rá. A szinigaz-

gató fején több baltacsapástól eredő hatalmas seb tátongott, amelyet eddig ismeretlen tettes az ut egyik kanyarodójánál ejtett rajta. A kivonult mentők azonnal a klinikára szállították, ahol már délután hat órakor műtétet hajtottak végre a szinigazgatón, akinek állapota az orvosok véleménye szerint életveszélyes, mert a baltacsapások az agyát is megsértették. Barótótól hétezer lejt, továbbá az Erdélyi bank 24 ezer lejes és az Aradi Ipar- és Népbank 44 ezer lejes betétkönyvét és értéktárgyakat rabolt el az ismeretlen tettes. A megindított rendőri nyomozás eddig még nem vezetett eredményre.

Meggyógyult a gyermekjárvány aradi betege

Nyoma sincs Barthl művezető öt esztendő gyermeke semmiféle benuulásnak. — Új megbetegedés történt Micalacán. — Az egészségügyi bizottság ülése.

(Arad, augusztus 29.) Megírtuk azt, hogy a szombatra összehívott egészségügyi bizottsági ülés határozatképtelenség folytán elmaradt. Dr. Cucu Vazul városi főorvos ma megtette az intézkedéseket, hogy a bizottság tagjait szombatra, szeptember 3-ra hívják össze és ezen az ülésen kerülnek majd tárgyalás alá az aradi gyermekbenuulás esetek és azok az óvintézkedések, amelyekkel az esetleges járványt le lehet küzdeni. Ennek az ülésnek azonban csak elővigyázatossági jellege van, miután a jelek arra mutatnak, hogy Aradon csak egyes szórványos esetek vannak és szó sem lehet járványról. Ma különben egy újabb esetet jelentettek be a városi főorvosnak. Dr. Lukács Jenő aradi gyermekorvos bejelentette, hogy Micalacán egy kisgyermek megbetege-

dett a gyermekbenuulás tipikus tünetei középette. Az esetet bejelentették még dr. Bradean Athanáz megyei főorvosnak is.

Hogy az Aradon, illetve Aradmegyében eddig szórványosan fellépett gyermekmegbetegedések mennyire jóindulatúak és enyhe lefolyásúak, bizonyítja az a tény is, hogy az egyetlen aradi beteg, Barthl textilgyári művezető öt esztendő fiacskája mára teljesen felgyógyult. Az apa maga boldog örömmel jelentette a szerencsés gyógyulást illetékes helyen, ahová egyben elvitte kicsiny gyermekét is, akin nyoma sincs semmiféle benuulásnak, vagy betegségnak. Az amugy is virgonc fiúcska ma már vidáman táncol, ugrál: meggyógyult.

— **Bolgár-román határcsúcs.** Bucurestiből jelentik: A belügyminisztériumhoz érkezett jelentés szerint tegnap este a cadilateri határ egyik pontján a román határőrséget a bolgár határőrök megtámadták. Egy román katona kézigránáttól súlyosan megsebesült. A két őrség parancsnoka közös vizsgálatot indított a határcsúcs ügyében.

— **Erdélyi prefektusok értekezlete.** Bucurestiből jelentik: Az erdélyi prefektusok holnap a közoktatásügyi minisztériumban konferenciát tartanak az újabb iskolaépítések ügyében.

— **Autószerencsétlenség három halállal.** Bucurestiből jelentik: Szombaton éjjel Leatrix iasi-i egyetemi tanár sofförje Ittas állapotban gazdája tudta nélkül egy nővel és négy barátjával sétaautózást tett. A sofför az országúton száz kilométeres gyorsasággal vezette az autót, amely egy fordulónál felborult és maga alá temette utasait, akik közül hárman szörnyet haltak, a többiek pedig súlyosan megsebesültek. A szerencsétlenség Baltatesti mellett történt és az autó teljesen összetört.

— **Nagy visszaélések az Ilfov megyei prefekturán.** Bucurestiből jelentik: A Lupta szerint a belügyminisztérium értesítette az ügyészséget, hogy az Ilfov megyei prefekturán az előző kormány alatt visszaéléseket követtek el a kavicsszállítások körül. A panamákban egy megyei tanácsos van súlyosan kompromittálva.

— **Gyújtogató villám a fővárosban.** Bucurestiből jelentik: Az elmúlt éjszaka hatalmas vihar vonult el a főváros felett. A villám többek között becsapott a mezőgazdasági főiskola épületébe is, amelyet felgyújtott. A tűz, amely a tetőszerkezetet elpusztította, az óriási felhőszakadás következtében rövidesen elaludt. A víz egyébként a külvárosok mélyében fekvő részeit elöntötte, továbbá megrongálta a telefon- és táviróvonalakat.

— **Megszűnt a pesti vasassztrájk.** Budapestről jelentik: A vasipari munkásság legutóbbi értekezletén a munka felvétele mellett foglalt állást. A Schlick-Nicolson gyárban, az Egyesült Izzóban, a csepeli Weisz Manfréd-gyárban holnap reggel indul meg a munka, ami azt jelenti, hogy 12300 munkás áll el a sztrájktól. A munkásság azzal hozta meg határozatát, hogy elfogadta a munkaadók eddigi bérjavítási ajánlatát.

— **Magyar orvosok vándorgyűlése.** Pécsről jelentik: Tegnap nyitották meg a magyar orvosok és természetvizsgálók 39-ik vándorgyűlését 270 résztvevővel a pécsi Nemzeti Színházban. A gyűlést Virág Ferenc megyéspüspök nyitotta meg.

— **Az aradi rendőrség felhívása.** Az aradi rendőrprefektúra büntetés terhe mellett felhívja az összes aradi szálloda, kávéház, cukrászda, bodega, vendéglő és korcsmatulajdonosokat, hogy alkalmazottaikat nyolc napon belül jelentsek be a népeseleki ügyosztálynál. A bejelentő iven a következő kérdésekre kell válaszolni: A szálloda, vendéglő, bodega, stb. neve, címe, a tulajdonos neve, pontos lakása, az alkalmazott szolgálati minősége, állampolgársága, katonai helyzete, neve, lakcíme, születési helye és ideje.

— **Halálozás.** Kiss Ernő pécsmester neje 48 éves korában elhunyt. Temetése ma d. u. fél 6-kor lesz a Str. A. Gavra (Csernovics Péter-u.) 32. sz. házból.

— **Az aradi Izt. fiu- és leányiskolában** a beiratások szeptember 1-től kezdődőleg naponta 9—12-ig lesznek megtartva.

Csipekék, himzések mélyen leszállított árban Hoffmann Sándornál Arad, Str. Alexandri (Salcu-u.) 1. Csipekésruház.

— **A nyugdíjasok egyesületének közleménye.** Értesítjük az állomáson fizetett nyugdíjasokat, hogy a júliusi és augusztusi alapnyugdíjat, valamint az emelés második részletét szeptember 5-én fizetik az állomáson. Az elnökség.

— **50%-os kedvezmény Lippafüreden.** Lippafüred igazgatósága szeptember 1-től október 15-ig 50%-os kedvezményt nyújt a szobaáraknál, egyágyas szoba 30 lejtől, kétágyas szoba 45 lejtől.

— **Tanonciskolai beiratkozások.** Szeptember 1—5-ig mindennemű fémaparások, 6—10-ig asztalosok és más faiparosok, 12-én bőriparosok, 13-án szabók és szűcsiparosok, 14—16-ig az itt fel nem sorolt iparágak. Tandíj 50 lej, tanszerdíj 200 lej, ifjúsági egyesületi díj 10 lej. Kérvénykészítés 40 lej. Előadások kezdete szeptember 19-én. Hivatalos órák 8—12 és 3—6. Kereskedőtanulók egy későbbben megállapítandó időben a felsőkereskedelmi iskolában iratkoznak. Igazgatóság.

— **Thémes Béla tánciskoláját** kezdők és haladók részére megnyitja szeptember 1-én, a városligeti lövölde tánctermeiben. Tanítatlan az idej összes táncudonságok.

— Ma indul vissza Levine Amerikába. Párisi jelentések szerint a légköri viszonyok javulása következtében Coste, Drouhin és Levine valószínűleg ma indulnak el Amerika felé.

— **Elégették az olasz anarchisták tetemét** Bostoni jelentések szerint tegnap hamvasztották el a krematoriumban Sacco és Vanzetti holttestét. A halottas kamrából a krematoriumig körülbelül 100.000 főnyi tömeg helyezkedett el, rendezavarások azonban nem történtek. Genfben jelentik, hogy a rendőrségnek sikerült kinyomoznia a Népszövetség palotája elleni támadás értelmű szerződését. A bűnös egy 17 esztendőes vidéki diák, aki Sacco és Vanzetti kivégzésének hírére több diáktársával Genfbe utazott és ott a tömeget a palota szétrombolására buzdította. Letartóztatták a diákat. A rotterdami jelentések szerint Hollandiában még mindig tartanak a véres zavargások és főleg Rotterdamban tüntetnek. Több ízben véres összetűzésre került a sor a tömeg és a rendőrök között.

— **Mittermüller József** zenetanár szeptember 1-én kezd zongora- és gordonka tanítását Piata Avram Iancu 21. sz. a.

— **Főnőlk**, leltár helyegezve. Kerpelnél.

— **H. Sziklay Gizl táncitanár**, tánciskoláját kezdők részére szeptember hó 1-én a Strada Cercetasilor 7. (Szent Pál-uccai) tánctermében megkezdte. Külön gyermek (baba)-kolonok, 4 éves kortól kezdve. Magánórák megbeszélések szerint. Kolonokban tanítva lesznek a legújabb modern táncok: Bananas-Slid, Heerble-Jeebics, New-Blues, New-Black bottom, Charleston 1927. Beiratkozás és bővebb felvilágosítás lakásán. Strada Cercetasilor 7.

— **Salgó Böske** a zongoratanítást szeptember 1-én újból megkezdte Str. Consistorului (Batthyány-ucca) 3., II. em.

— **Orvos hr. Dr. Windholz Béla** szülész-ő orvos szabadságáról hazatért s rendelését Strada I. Vulcan (Kazinczy-ucca) 8. alatt, Terapia-szanatóriumában, ismét megkezdte.

— **Rényi Józsa** zongora-tanár szeptember 3-án kezd meg a tanítást. Újabb kezdő és haladó növendékek jelentkezése Str. Porumbu (Knézich-u.) 2.

— **Értesítés a volt MÁV. nyugdíjasok számára.** Illetékes helyről vett hiteles értesítés szerint a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium utasította a MÁV. igazgatóságát, hogy azokat a nyugdíjasokat, akik a MÁV.-nál eltöltött hasznos szolgálati idejük alatt méltányos elbánásban való részesítésre érdemeket szereztek, esetről-esetre előterjesztett kérelemre részesítse a szokásos menetkedvezményben. A kérelmek mindenkor közvetlenül a MÁV. igazgatóságához intézendők Budapestre.

Szerdán lesz döntés az aradi autobuszvásárlások ügyében.

A műszaki bizottság mai ülésében nem hozott végleges határozatot.

(Arad, augusztus 29.) Ma délután négy órakor ült össze az aradi műszaki bizottság dr. **Marcovics Vince** helyettes polgármester elnöksége alatt, hogy a három autobusz beszerzésére kiírt árlejtés eredményét szakzszerűen letárgyalja. A műszaki bizottság ülésén — mint azt már megírtuk — csupán három ajánlatot tárgyaltak, a oluji Perry-céget, az aradi Ablonczy és Bustin-céget és a Renault-gyárat. A másik három ajánlatot nem vették tárgyalás alá, miután azok — a számviteli törvény értelmében — amugy is érvénytelenek, mert nyitottan érkeztek be a városhoz. Kaufmann Kamil gépipuzemigazgató sorban ismertette mind egyik ajánlatot és végül megjegyezte, hogy a legelőnyösebbnek az aradi Ablonczy és Bustin-cég ajánlatát tartja. Kijelentette, hogy a gépipuzemnek nincsen megfelelő tőkájük az autobuszvásárlásra és az autobuszok vételárát így csakis a befolyó jövedelemből kell fedeznie a városnak. Az Ablonczy és Bustin-cég pedig nem követel azonnali fizetést, hanem a szállítástól számítva hatvan nap múlva a jövedelemből heti 10.000 lejes részletfizetést kér, ami rendkívül fontos ajánlat. Fontos még az

is, — mondta a gépipuzemigazgató — hogy egy évi garanciát vállal a cég és az, hogy egy autobuszt azonnal tud szállítani. A bizottság tagjai nagyrésztben ugyanezt az álláspontot foglalták el. Petrescu Astra-gyári igazgató a szebb kivitelű Renault-kocsik megvételeit tartja előszeretűnek, míg Botioc dr. permanens-bizottsági tag az olcsóbb Perry-kocsik mellett foglal állást. Végül abban egyeztek meg, hogy a végleges döntést szerdán hozhatják. A műszaki bizottság tagjai addig részletesen áttanulmányozták a kérdést, majd szerdán délután négy órakor tartandó ülésükön döntenek. Utána nyomban

permanens-bizottsági ülés lesz, amely aztán a műszaki bizottság véleményének meghallgatásával dönt az autobuszvásárlás ügyében, úgy, hogy még csak a tanács approbálása lesz szükséges. Miután pedig a három autobusz vételára előreláthatólag nem fogja meghaladni az egymillió lejt, a belügyminiszterium előzetes approbálását nem is kell kérnie a városnak az üzlet megkötésénél. A szerdai műszaki bizottsági ülésen különben felszólítják az Ablonczy és Bustin-céget, mutassa be az általa ajánlott autobuszt, amelyet akkor ki is fognak próbálni.

Glattfelder Gyula lesz Magyarország hercegprimása.

Seredy Jusztiniánt kinevezik csanádi püspökké és megkapja a biborosi méltóságot.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Az Esti Kurir mai száma a magyar hercegprimási kinevezéssel kapcsolatban azt írja, hogy Róma ragaszkodik Seredy Jusztinián személtéhez, épen azért, mert nagyképzetségű egyháziogász, akit a legalkalmasabbnak tart arra, hogy az egyházmegyéket, tehát az esztergomi érsekség birtok- és jogviszonyait Magyarország érdekei szerint rendezze. A trianoni határok tudvalevőleg a legtöbb egyházmegyévet kettészakították, így az esz-

tergomit is, melynek birtokai nagyrészt Csehszlovákiára estek. A kormány szerint viszont Csernoch vég akarata az volt, hogy utódja Glattfelder Gyula csanádi püspök legyen és ezt az álláspontot képviseli Klébelberg kultuszminiszter Róma előtt is. Ha a kormány érvényt tud szerezni akaratainak, úgy Seredy lenne a csanádi püspök és bibornok, míg Glattfelder csak esztergomi érsek. Magyarország hercegprimása lenne, biborosi méltóság nélkül

Meggyilkolták a „lezuhant” pesti színésznőt

Forgács Anna gyanus halála. — A budapesti rendőrség klagenfurti megkeresésre letartóztatott egy magyar földbirtokost.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt — mint meg is írtuk — borzalmas szerencsétlenség híre érkezett a Miltstadt osztrák fürdőhelyről. Erdélyi Béla dr. budapesti földbirtokos feleségével, született Forgács Anna volt budapesti színésznővel Miltstadtban nyaralt és néhány nappal ezelőtt séta közben az asszony hirtelen lezuhant egy szikláról egy 17 méteres mélységbe. Az asszony a véletlen folytán lát szölgát sértetlen maradt, saját lábán ment haza, azonban a baleset után néhány nappal meghalt. Az asszony temetése után egy névtelen levél érkezett a klagenfurti rendőrséghez, amely azzal vádolta Erdélyi dr.-t és a velük nyaraló Gáldy Nándor MÁV. főfelügyelőt, hogy meggyilkolták Forgács Annát. A névtelen levél megemlíti, hogy a volt színésznő súlyos mélységiszonyban szenvedett és segítség nélkül még egy lépcsőn sem tudott lemenni, amit férjének, aki a lezuhaás előtt karonfogva sétált vele, tudnia kellett. Kiderült a nyomozás folyamán, hogy dr. Erdélyi a felesége életét 20.000 dollárra biztosította be. A közben hazatért földbirtokost még tegnap beidézték a rendőrségre, ahol azt mondta, hogy véleménye szerint felesége, akivel a legjobb viszonyban élt, fájdalomcsillapítás céljából a szo-

kotnál nagyobb adag narkotikumot vett be és ez okozta halálát. Kijelentette, hogy mélyen megdöbbenett az a vád, amely a halálesetből kifolyólag érte. Beismerte, hogy biztosítást kötött, bár Julius óta nem fizeti a biztosítási díjakat. A rendőrség folytatja a kihallgatásokat a feltűnésteltető ügyben. Miután az a vád, hogy dr. Erdélyi megmérgezte a feleségét, a klagenfurti bíróság elrendelte a boncolás megsejtését. Alig két hétet Erdélyi kihallgatása, megérkezett a klagenfurti rendőrség távirata, amely Erdélyi őrizetbevételét kéri. A budapesti rendőrfőkapitányság telefonon a klagenfurti rendőrséghez fordult felvilágosításért a rendőrség letartóztató kérelme ügyében. A klagenfurti rendőrség közölte, hogy az akták másolatát már utnak indított Budapestre, az őrizetbevétel azért szükséges, mert Forgács Anna nyakán fojtogatás nyomait találták, az elrendelt boncolás endőz kiderítette, hogy a gyomorban méreg van.

A klagenfurti rendőrség felvilágosítása alapján a budapesti rendőrség ma délután kihirdette dr. Erdélyi előtt a letartóztatást, Gáldy főfelügyelőt azonban, miután ellene semmiféle gyanu nem áll fenn, szabadlábra helyezte.

Tragikus öngyilkosság a menyasszony ablaka előtt.

Egy aradi fiatalember különös halála. — Borgözös éjszaka után a halálba.

(Arad, augusztus 29.) Ma éjszaka egy óra után Orosz János huszéves aradi iparossegéd a Str. Fiului (Szentléányfalvai-ut) 53. számú ház udvarán felakasztotta magát s mire tettét észrevették, a szerencsétlen fiatalember már halott volt. Az öngyilkosságról nyomban értesítették a rendőrséget és a hatósági orvost. A helyszínen megjelent dr. Stauber Andor hatósági orvos, aki azonban már csak a beállott halált konstatálhatta. A rendőrség részéről Secui rendőrkommisszár jelent meg a helyszínen és azonnal megkezdte a vizsgálatot, amelynek folyamán igen érdekes dolgok derültek ki az öngyilkosság előzményeiről.

Orosz János éjjel után egy óráig mulatott barátaival és azután elhatározta, hogy meglátogatja menyasszonyát. Bement az udvarba és zörgetett menyasszonya szobájának ablakán. Amikor a fiatal lány felébredt és kinyitotta az ablakot, Orosz János azt követelte

tőle, hogy engedje be őt magához. A lány persze tiltakozott és erőlyesen visszautasította a különös követelést. Az e körüli szóváltás végül is annyira kiélesedett közöttük, hogy a menyasszony lehuzta ujjáról a karikagyűrűt és visszaadta a fiúnak. Orosz János a szakítás dacára még egyszer kérielni kezdte a leányt, majd mikor az hajthatatlan maradt, így szól hozzát:

— Ha nem engedsz be, felakasztom magamat!

A lány erre a gyerekesnek látszó fenyegetésre, szó nélkül becsukta az ablakot és visszafeküdt ágyába. Rövid idő múlva aztán különös zajt hallott az udvaron, Rosszat sejtve gyorsan felöltözött és kiment. A koromsötét éjszakában egy emberi alakot látott hirtelen az ablaka mellett levő fán. A lány megrémült ugyan, de nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem befutott a lakásba, fellámpázta hozzátartozóit és egy létrát kerítve, felkuszott és a közben előhozott gyertya világánál látta, hogy vőlegénye akasztotta fel magát. Hamar elvágta a szíjat, amelyen a fiatalember függött, a szerencsétlen fiu még meleg testét levitte és megpróbálta életre kelteni. Orosz Jánosba azonban nem sikerült életet önteni: gyerekes könnyelműsége egy borgözös éjszaka után a halálba üldözte.

KÖZGAZDASÁG.

A határvám enyhítését kéri az aradi kereskedelmi és iparkamara

Az utlevélvizsgálat új rendjét és az egyórás veszteglés megszüntetését kéri

(Arad, augusztus 29.) A Curticin átutazó közönségnek már régi panaszja, hogy a vonatok vám- és utlevélvizsgálat címén egy óra hosszán veszteglenek a határállomáson. Az utasok kényelme és a kereskedelmi kapcsolatok gyorsabb lebonyolítása érdekében az aradi Kereskedelmi és Iparkamara elhatározta, hogy akciót indít a rendszer megváltoztatására. Illetékes hatósági közegek szerint az egy órás veszteglés azért történik, mert az utlevélvizsgálat mai rendszere szerint nem lehet rövidebb időn belül lebonyolítani ezt a munkát.

Az aradi Kamara most felterjesztéseket intézett a belügyi-, pénzügyi- és közlekedési miniszteriumokhoz, amelyekben rámutatva a mai rendszer tökéletlenségeire, a várakozási idő megfelelő csökkentését kéri. Minden más külföldi államban ugyanis úgy történik az utlevelek átvizsgálása és lebélyegzése, hogy a vo-

natban a határrendőrség közlegel átveszik az utlevelet és rövid vizsgálat után lebélyegzik és visszaadják a főnöknek. Ezt a külföldön mindenütt bevált módszert kell nálunk is meghonosítani és ezzel sok időt és kényelmetlenséget takarítani annak meg.

A vámvizsgálat mai szigorúságán is enyhíteni kell, amely mellett, hogy hosszadalmas, az utazó közönség felesleges molesztálását is jelenti. Az a körülmény, hogy a Romániába érkező utas kellemetlen benyomást szerez a határátlépésnél, súlyosabb erkölcsi kárt jelent az államra, mint amennyi az az anyagi kár, amely úgy áll elő, ha nemely utasnak sikerülne egy-két selyemharisnyát átcsempeszni. A közlekedési minisztertől kérni fogja a Kamara, hogy a menetrend összeállításánál kérdezzék meg az illetékes határrendőrségi és vámközegek véleményét is.

Zürichben 3.21 a lej.

Helyi valutaárak. (Augusztus hó 29.) Kifizetések: Berlin 38.95, Amsterdam 65.70, Newyork 163.25, London 795.50, Páris 6.42, Milánó 8.96, Prága 4.86, Budapest 28.65, Zágráb 2.89, Bécs 23.08, Zürich 31.55. Áru: márka 38.50, dollár 161, angol font 790, francia frank 6.50, olasz lira 8.90, cseh korona 4.80, pengő 28.50, dinár 2.80, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31. Pénz: márka 38, dollár 160, angol font 780, francia frank 6.30, olasz lira 8.40, cseh korona 4.70, pengő 28.20, dinár 2.70, osztrák schilling 22.80, svájci frank 30.50. Irányzat lanyha.

Zürichi tőzsdenyitás. (Augusztus hó 29.) Berlin 123.32.50, Amsterdam 207.75, Newyork 518.62.50, London 2521.12.50, Páris 20.33, Milánó 28, Prága 15.37, Budapest 90.75, Belgrád 9.13.50, Bucuresti 3.21, Varsó 58, Bécs 73.07.50

Zürichi tőzsdezárlat. (Augusztus hó 29.) Berlin 123.40, Amsterdam 207.77.50, Newyork 518.56.25, London 2521.25, Páris 20.33, Milánó 28.08, Prága 15.37, Budapest 90.75, Belgrád 9.13.25, Bucuresti 3.21, Varsó 58, Bécs 73.05.

Bucurestiben ünnepi tőzsdeszünet volt.

= **A szeszszindikátus igazgatósága szerdán alakul meg.** Bucurestiből jelentik: Mint megírtuk, a Romániai Szeszszindikátus hivatalos formák között is megalakult és a közgyűlés a 41 tagból álló igazgatóságot is megválasztotta. Az új igazgatóság alakulását augusztus 31-ére hívták össze Bucurestibe, mikor is választás útján delegálják a végrehajtóbizottság 7 tagját és ugyanakkor az ügyvezető igazgatók megválasztása is megtörténik. Dönteni fog az igazgatóság a részvényjegyzés ügyében is. Megvitátja és meghatározza az igazgatók hatáskörét és megszabja a szindikátusi üzem megindulásának feltételeit. A szeszadás minden más kombináció kiküszöbölésével a szesz törvény és a pénzügyminiszter rendelete értelmében fog történni. A szindikátus alaptőkéje 150 millió lej. Itt írjuk meg, hogy a szeszszindikátus felügyelőbizottsága a következő tagokból áll: Popovici Aftion, Parligas Traian, Weisz Bódog (Arad), Csomag Cristea, Axentovici Leon rendes, Stern Károly, Braun S., Hermann Leo, Greff Vilmos, Mark Kálmán póttagok.

= **Bevonják az összes devizaügynöki engedélyeket.** Bucurestiből jelentik: A központi devizaellenőrző hivatal bizalmas köriratban hívta fel a vidéki bizottságokat, hogy a hozzá befutott panaszok miatt, melyek között a mesterséges kurzushullámzás előidézése is szerepel, vizsgálja felül a devizaügynökségek üzletmenetét. A bucuresti-i devizakereskedésben neheztelnek a devizaellenőrző hivatalra ezért a tendenciózus célzatu köriratért. Tudvalevően az ügynökségi koncessziók nagy többsége protekciós politikusoknak és politikai szolgálatot szállítóknak jutott és csak kis minortásban juthattak autorizációhoz szakmailag ki-

képzett devizőrök és úgy látszik, ezek ellen a képzett devizaügynökök ellen vezették be ezt az akciót. A devizaellenőrző hivatal, tekintettel a közeli stabilizációra, az összes ügynöki koncessziók bevonását is tervezi, minthogy a stabilizációval a devizaforgalom is szabadabbá válik.

= **Országos védjegykimutatás készül.** Bucurestiből jelentik: A kereskedelmi és iparkamarák az új kamarai törvényben biztosított ama jogukkal, hogy a törvényszéki cégjegyzések és gyári védjegyzések effektuálása előtt az ő szakmai véleményüket is ki kell kérni, nem élhetek céltudatosan, mert nem rendelkeztek áttekinthető, országos védjegykimutatással. A bucuresti-i kereskedelmi és iparkamara e hiány pótlására most gyűjti az országos adatokat, hogy a kamarák útján a kollektívát beszerelve, egy országos védjegykimutatást állítson össze.

SPORT

O **A Tricolor zászlószentelése.** Vasárnap délelőtt volt a nagy lépésekben fejlődő Tricolor S. E. zászlóavatása ünnepélyes keretek között. A zászlóanyai tisztséget Decastello Józsefné vállalta. Az egyházi szertartást dr. Botis, a teológia igazgatója végezte, Florea lelkes asszisztálásával.

O **Az AAC veresége Timisoarán és Lupeniben.** Az AAC a tegnapi napot két csapattal Timisoarán és Lupeniben töltötte, azonban erejét megosztva, egyik helyen sem tudott eredményes lenni. — Timisoarán (Temesváron). TAC—AAC 8:1 (4:1). A TAC reorganizált csapata ugyszólván lelépte az aradiakat. Az AAC egyetlen goalját Singer lőtte (11-esből). — Lupeni. Jiul AC—AAC 2:1 (1:1). Szaniszló a góllövő az aradiak részéről.

O **Az AMTE súlyos veresége Timisoarán.** T M T E—A M T E 3:0 (2:0). A T M T E kétségtelen formajavulása folytán a győzelem többékevésbé megérdemelt, azonban elvitázhatalan mentsége az AMTE-nek, hogy az I. félidőben csapatából Auer II.-t a bíró kiállította. — Az AMTE-ből Czinczér és Ladányi mutattak szép játékot.

ERZSEBET MOZGO.
Ma d. u. 1/2 és este 1/10 órakor
Aradon PREMIER!
SZERETLEK
Pazar kiállítású gyönyörű sláger-film. Főszerep.:
Alfons Fryland, Llana Hald és Livio Pavanelli.
Jön! Egész Erdélyben premier!!
BEN-HUR
Szép lő esetén az esti előadások a kerthelyiségben.

O **A Kinizsi veresége Szabadkán.** S A N D—Kinizsi 2:0 (1:0). Szeged után Szabadka következett. Enyhítő körülmény, hogy katonajátékosain kívül Steiner I. és Hoksáry is hiányoztak a csapatból.

O **Temesvár boxolói fölényesen győzték le Arad boxolót.** Temesvár és Arad válogatott boxolónak újabb összecsapása isnét a fejlettebb temesvári gárda fölényes győzelmét eredményezte. Eredmények: Légsúly: Szilágyi (T) győz Schächter II. (A) ellen. Bantamsúly: Pecsovsky (T) győz Szabó (A) ellen. Pehelysúly: Fekete (T) győz Jegyinyák (A) ellen. Könnyű súly: Becsky (T) győz Schächter I. (A) ellen. Weltersúly: Hegyán (A) győz Geröfi (T) ellen. Középsúly: Schwarc (T) győz Petrilla (A) ellen. Kisebbsúly: Dörfler (T) győz knockouttal Krausz (A) ellen.

O **Aradi atléta győzeime Timisoarán.** Kardos, az AAC tehetséges futóatlétája résztvett az UDR tegnapi pályaváto atlétikai versenyén és a 400 méteren első lett 51 mp.-es idővel. A pontversenyen kívül indult a 800 méteren, ahol Wild mögött második helyre jutott.

O **Románia ifjusági bajnokságai** tegnap kerültek lebonyolításra. Aradon az AAC-pályán. Eredmények: Súlydobás: bajnok Macsalov III. (TAC) 11 m. 2. Sós (Marosvásárhelyi S. E.) 17.37 m. 3. Szalassy (ATE) 10.32 m. 800 m. síkfutás: Bajnok Wáler 2.16 mp. (Stadiul Roman Bucuresti). 2. Kapusi (Kinizsi) 3. Koch (Kinizsi). Távolugrás: Bajnok Miemetz (TAC) 5.65 m. 2. Varga (Kinizsi) 5.59 m. 3. Walter (St. R.) 5.21 m. 100 m. síkfutás: Bajnok Leonhardt (TAC) 11.7 mp. 2. Koch (Kinizsi). 3. Varga K. 110 m. gátfutás: Bajnok Mucsalov III. (TAC) 20.4 mp. 2. Albert (AAC), a harmadiknak befutó Coste II. 3 gátdöntés miatt diszkvalifikálva. 400 m. síkfutás: Bajnok Koch (Kinizsi) 57 mp. 2. Pubala (Kinizsi). 3. Jász (Kinizsi). 1500 m. síkfutás: Bajnok Kapusi (Kinizsi) 4 p. 55.3 mp. 2. Wieser (AAC); Krantivurst (UDR) és Diészegi (AAC) sportszerűtlen magaviselet miatt diszkvalifikálva. 200 m. síkfutás: Bajnok Leonhardt (TAC) 25.4 mp. 2. Schmidl (ATE). 3. Pubala (Kinizsi). Diszkoszvetés: Bajnok Soós (MSE) 35.90 mp. 2. Gáspár (Hargita) Székelyudvarhely 32.10 mp. 3. Havaletz (AAC) 32.05 mp. Magasugrás: Bajnok Coste II. (Kinizsi) 152 cm. 2. Mucsalov III. (TAC) 146 cm. 3. Fodor (Camp) 146 cm. 4x100 m. staféta: Bajnok Kinizsi 49.7. mp. 2. AAC a). 3. AAC b). Gerelyvetés: Bajnok Gáspár (Hargita) 44.82 m., országos ifjusági rekord. 2. Soós (MSE) 38.72 m. 3. Liuba (Kinizsi) 33.98 m. Rudugrás: Bajnok Niemetz (TAC) 2.73 cm. 2. Mucsalov III. (TAC) 2.58 cm. 3. Varga (Kinizsi) 2.38 cm. Olimpiai staféta: Bajnok Kinizsi a) 4 p. 11.2 mp. 2. Kinizsi b). 3. AAC.

O **A budapesti ligabajnokság.** Budapestről jelentik: Tegnep volt a magyar professzionista ligabajnokság szezonnyitása, melynek eredményei: Budapest. Vasas—Nemzeti 2:1 (1:1). Volentik szerzi a vezetőgoal a Nemzeti részére a 8. percben, a 11. percben Kóvágy tizenegyesből egyenlít. A második félidőben,

APOLLOBAN ma, kedden utóljára
AZ ÉLŐ ÁLARC
Couraát Veidt és
Eszterházy Ágnessal
Ezt megelőzi:
Schmusolini Toreador
és
ILYEN AZ ÉLET A RIVIERÁN
Trükk filmek.
Az előadások 1/10-kor. Mérs. helyárak.

Prolongálva
URANIA B A N
30 év,
ma, kedden
látható utóljára
a szenzációs világfilm
METROPOLIS
Mindkét rész egyszerre.
Méréselt helyárak
P R O L O N G Á L V A
Előadások kezd. 5, 7 és 1/10-kor.

Szönyegek, függönyök, sezlontakarók, ágy- és asztalterítők, matracgradli, butorkelme nagy választékban „MERCANTIL“ divatáruházban (ezelőtt Pick Ernő és Társa) Arad, Bul. Regina Maria No. 18.

Izsépy (27. perc) biztosítja a Vasas győzelmét. — Debrecen. Ferencváros—Bocskay 3:0 (2:0). Az újdonsült elsőosztályú csapat mindjárt a bajnokcsapatot kapva ellenfelül, nem tudta képességeit bemutatni. — Szeged. Bányai III. Ker. 3:1 (2:1). — Miskolc. Sabaria—Attila 1:0 (0:0). A másik ujonc elsőosztályú csapatnak nem sikerült a debü, de a győzelmet a Sabariának csak elkéseredett küzdelem után engedte át. A második félidő 27. percében Pesovnyik lövi a mérkőzés sorsát eldöntő goalt.

O Középeurópai kupameccsek. Budapestről jelentik: A középeurópai kupameccsek tegnapi fordulójában két mérkőzés volt Budapesten: Ujpest—Slávia 2:2 (0:0). Az első félidő eredménytelensége ellenére heves tempóban folyik a játék; a Slávia nagyobb technikával, az Ujpest pedig határtalan lelkesedéssel játszik. A második félidő 10. percében Fogl II. tizenegyesből lövi a vezetőgoal, a 12. percben Putz egyenlít. A 30. perc ismét tizenegyeset hoz, amelyből Fogl II. újabb vezető goalt lő, de két perc múlva megint Putz egalizál. A bécsi Braun jól vezette a mérkőzést. Az Ujpest ezzel a vereséggel kiesett a kupa-küzdelmekből. Hungária—Beogradsky S. K. 4:0 (2:0). Erős rámenős játék, sőt a vége felé durvaságba hajló, amelyet a jugoszlávok kezdeményeztek. Közel félezer belgrádi kísérte fel kedvenc csapatát a magyar fővárosba, a belgrádi együttes azonban ugyszólván semmit sem mutatott és a Hungária állandó döntő fölényben volt. Az első goal a vendégcsapat kapusának pompás védeése következtében csak nehezen születik meg az első félidő 39. percében Orth révén. A 42. percben már benn van a második goal Opata—Skwarek összjátékából, utóbbi lövésből. A második félidő szép játékkal indul. Orth véletlenül kerüja Popovityt, amire a jugoszlávok szándékos durvasággal válaszolnak, így Arzenovity kerüja Jennynt, amiért ki is állítják. A 34. percben Kvasz fejesét a kapus a hálóba ejti, míg az utolsó goalt Balasits lövi tizenegyesből. Retschury (Bécs) vezette a mérkőzést.

Rádió-műsor.

Kedd, augusztus 30. Wien—Grác. 20.05. Népszerű hangverseny. — Zágráb. 22. Hangverseny. — Stuttgart. 20. Operettelőadás. — Róma. 17.45. Zenekari hangverseny. — Prága. 17. Délutáni hangverseny. 22.20. Hangverseny. — Pásovay. 18. Hangverseny. — Nápoly. 21. Hangverseny. — München. 19.30. A házi zenekar hangversenye. — Miskolc. 20.45. Operaelőadás. — Leipzig. 22.15. Táncczene. — Frankfurt a. M. 20.15. Operettelőadás. — Boroszló. 20.15. Népszerű hangverseny. — Berlin. 20.30. Szimfonikus hangverseny. — Budapest.

9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 16. Meseóra. 17. Az Opera kamarazenekarának hangversenye. 19.45. Operettelőadás, utána cigányzene.

Elfogták

az aradi Neptunfürdő tolvajait.

Az aradi rendőrség jelentkezésre szólítja a kárvalott kereskedőket.

(Arad, augusztus 29.) Az aradi államrendőrség szombat este, vasárnap és hétfőn reggel folytatta a megkezdett razziaikat, amelyek eredménnyel jártak, amennyiben számos körözött zsebtolvajt, katonaszökevényt és határtörőt sikerült letartóztatnia. A letartóztatottak között sok a foglalkozás nélküli nő, akik tiltott prostitúcióból éltek. Ma kora reggeltől késő estig folyt a letartóztatottak kihallgatása és igazoltatása. Az előállított negyvenhat emberből mindössze tizennyolcat lehetett szabadon bocsátani, a többiek mindnyáian különféle bűnökkel terhelték. A razzia alatt sikerült fogást is csinált a rendőrség. Letartóztatott két fiatalkoru fiút, akik épen a Neptun fürdő mögül osontak ki a Marospartra. A fiúk nál sok lopott holmit találtak. A detektívek elmentek a tolvajok lakására is, ahol egy nagy kosárban rengeteg holmit fedeztek fel, amelyek mind az aradi Neptun-fürdőből származtak. A lopott dolgok között van: fürdőköpeny, trikó, több pár cipő és hasonló holmik. Valószínű, hogy a tolvajok a lopott dolgokból már sokat eladtak. A rendőrség nyolc mozgó osztálya felhívja azokat, akiknél a Neptunban loptak, jelentkezzenek a rendőrség épületének első emeletén a 10. számú szobában Sitariu komisszárnál, aki kellő igazolás ellenében kiadja mindenkinek a tulajdonát képező holmikat.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzura Prefectura Județului.

Intézetek, diákok és szülők figyelmébe!

A legnagyobb választékban és legjutányosabb áron szereshetők be:

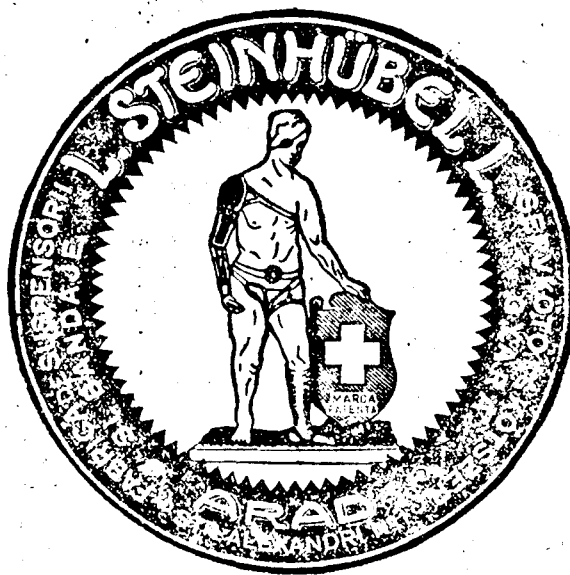
előírás szerinti intézeti szövetek, sapkák és hozzávalók

Arad legrégebb cégénél

Schäffer Henriknél

Bulevardul Regina Maria No. 25. (Bing-ház).

FIGYELEM! Állami tisztviselők és szabómesterek 5% engedményt kapnak. Engross vételnél nagyobb kedvezmény. 4556

NYILTÉR.

E rovat alatt közölttekér nem vállalunk felelősséget.

ÉRTESÍTÉS.

A Belgo Romana Biztosító és Viszontbiztosító R. T. Bucuresti értesíti aradi és aradvidéki t. feleit, hogy Tasch Gusztáv ur aradi képviselőtünket átadta és ezért a t. felek kéretnek, hogy ügyeikben ezután közvetlenül az Igazgatóságához Bucuresti, Calea Victoriei 5. fordulni sziveskedjenek.

Belgo Romana Biztosító és Viszontbiztosító R. I.

FELHÍVÁS.

Ügyfelem át akarván venni a Bulev. Regele Ferdinand 48. szám alatt lévő Fekete-bárány vendéglőt és szállodát, felszólítom ügyfelem nevében az összes hitelezőket, hogy követeléseiket alulírott nál három napon belül, annál is inkább jelentsék be, mert a be nem jelentett követelésekért ügyfelem semmi néven nevezendő felelősséget nem vállal.

Dr. Ursu János

ügyvéd Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 19.

4528

Nagy, világos irodahelyiség kiadó.

Bővebbet: Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár Részvénytársaságnál. 4487

Mész, cement,

faszén, osonmagolt faszén, kátrány-papír, aprított tűzifa
leszállított áron
Kneffel Károly és fia cégnél.

Erős hangu zongora,
tánciskolának, mozinak stb. nagyon alkalmas, 4515
olcsón eladó.
Arad, Strada Alexandra Gavra No. 22.

Négyszobás

teljesen modern lakás a belváros központjában olcsó bérrel, keléssel **ÁTADÓ.** 15297
:: Megbízott: ::
Györfly „Mures” irodája. Str. Unirei 13.
Maclatura papir 5 kgros osonmagokban kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Csoporkönyvelési

Kiskereskedők és iparosok szakszerű könyveléseit csoportokban, jutányosan **vállalom.**

Címeket kérem Rudolf Mosse hirdetésél irodában Arad leadni. 10438 4564

HIRDETMÉNY.

Vagyonbuktott Márkus István órák csődtömegéhez tartozó órák és egyéb áruk a csődválasztmány felhatalmazása alapján közbenjöttömmele szabad kézből eladtnak. Bővebb felvilágosítást adok hircdamban hétköznaponként délután 4-6 óra között.

Dr. Schannon Béla, ügyvéd csődtömegszedő Arad. Bulev. Regele Ferdinand 15.

HUNGARIA
Nagyszálloda
BUDAPEST,
a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári áruk! Táviratcím: „HUNGARIOTEL“.

Lelépés nélkül kiadó

két 3 szobás konyhás tágas enterén lakás. Üzletnek, vagy ipari üzemnek alkalmas. Calea Radnai (Radnai-ut) 40. 4535

MINISTERUL JUSTITIEI
COMISIUNEA DE NATURALIZARI.

Conform art. 23 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, se publică următoarea cerere de naturalizare, spre știința acelor cari ar voi să facă vreo întâmpinare, potrivit dispozițiilor art. 23 din zisa lege.

Domnule Președinte!

Subsemnatul Petru Caravaci, de profesie grădinar (zarzavaziu), domiciliat de mai bine de 25 ani în Arad, Cal. Câmpul Linistei No. 4, cu oscară vă rog să binevoiti a mă naturaliza de cetățean al statului român.

Primiti vă rog Domnule Președinte, în credințarea deosebită mele stimate.

Petru Caravaci, 4545

Dos. No. 4853—1925.

Bosszuságot, időt és pénzt

takarít meg, ha külföldre való utazása előtt utitervéhez szükséges mindennemű **felvilágosítást** 10 re beszerez díjmentesen a

Hálókocsi Társaság (Wagons-Lits)

menetjegyi irodájában Aradon, Bul. Regina Maria 19. (Központi Takarékpénztár épülete) — TELEFON: 5-84.

Őszi és téli, női és gyermekfelöltő és kabát újdonságok megérkeztek:

Női felöltők 1000, gyermekkabátok 600, szövetruhák 650 lejtől kezdve. Kérnem áruházamat vétel könyvszer nélkül megtekinteni és személyesen meggyőződni utólagos lehetetlen versenyképességemről. Angol és francia szalonok.

Juliu PLESZ Gyula

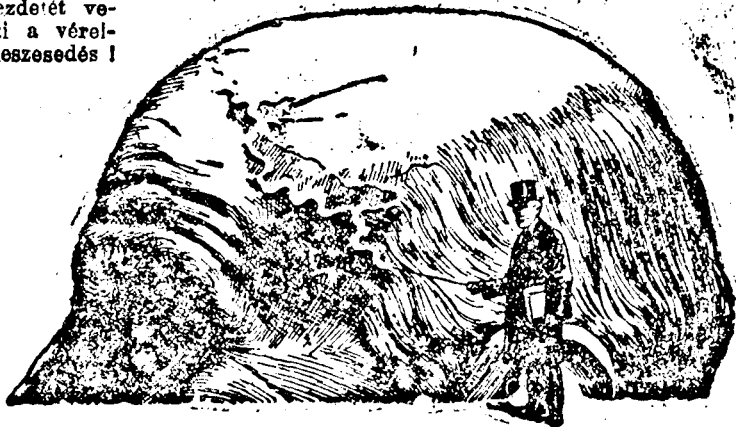
központi női és gyermekruha nagyáruház ARAD, Str. Colonel Piriol No. 5., a színház hátsó bejáratával szemben.
Tessék a címet jól megjegyezni!

URODONAL

a vérelmeszesedés gyógyszere

**Szélhűdés
Reuma
Köves képződések
Vérelmeszesedés.
Idegkimerültség!**

Amikor a halántékon az erek ki dagadnak, kezdetét veszti a vérelmeszesedés!

Közölve a párisi Orvosegyetemen 1908. nov. 10-én és 1908. dec. 14-én.

Hogy meggyőződjön a hatásról vizsgálta fölül orvosával 1040

Az ember élete a vérkeringéstől függ. Védjétek meg az ifjuság véreit az „URODONAL“ használatával, amely kiküszöböli a vérelmeszesedést és ezáltal elejét veszi annak, hogy a véredények működése megakadon és hogy a véredek falai kiszáradjanak.

Vérelmeszesedésnél a legelső feltétel megakadályozni annak továbbterjedését a véredekben. A vérelmeszesedés elején egyedül a hűgysav idezi elő az erek kitágulását. Az „URODONAL“-al való energikus kezeléssel meg gátolhatjuk a hűgysav felépését.

PROFESSEUR FAIVRE
az Université de Poitiers
belgyógyászati-klinika tanára
(Franciaország).

CHATELEAIN laboratorumok az összes párisi klinikák szállítója. 2 bis, Rue de Valenciennes, Paris.

15 NAGY DIJ!

Romániai képviselő: DROGUERIA „STANDARD“ Societate in nume colectiv Bucuresti.

Ventilátor készülékek, zseblámpák, Dura elemek legolcsóbban
VARGA & ROSENFELD
villamossági vállalatnál ARAD, Központi szálló mellett.
Celliár raktár! Telefon 808.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdésközlésre válaszolunk. Ajánlatok, jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

ALKALMAZÁS.

KELMEFESTŐSEGÉD, ki kintű mintafestő és a műselyem festéséhez is ért, magas fizetéssel azonnali belépésre kerestetik a „Cristal“ bértfestődéhez. Cluj. 4481

EGY-KÉT fű fogtechnikus tanulóknak felvétetik. Cim Frida D'Moudjalec. 4560

KERESKEDELMI utazó, aki egyúttal szakértő sofőr is oly cégnél állást keres, ahol uton a sofőrt is helyettesítené. Szíves megkeresését „Kettő helyett egy“ jelzéssel a Hegedűs Hírlapirodába Oradea kér. 4550

ASZTALOS, aki az asztalosság minden ágában tökéletes jártassággal bír ajánlást, ápolásban, főzésben perlekt. Kiss Mancsi. Arad. Str. Ciorogariu 9. 4566

SZOBALÁNY felvétetik Str. Cloșca (Szent László-u.) 12., l. 8. 4547

ORTH. árva zsidóleány keres orth. ur-családnál háztartónői vagy ápolónői állást. ápolásban, főzésben perlekt. Kiss Mancsi. Arad. Str. Ciorogariu 9. 4566

MEGBIZHATÓ izr. árvalány ajánlkozik háztartásba. főzést, takarítást vállal. esetleg más alkalmazást is elfogad. Cim az Arad Közlöny kiadóiban. 4565

HÁZMESTERPÁR JÓ FIZETÉSSEL állandó alkalmazást nyerhet. A férfi lehetőleg pépész vagy lakatos legyen, a nőnek a háztartás körül kell segédkeznie. Ajánlkozások minden délután 5-7 óra között lehetőleg személyesen nyújtandók be Nagy Farkas Irodába. Arad, Bulevardul Regele Ferdinand 5. 10433

ÓVADÉKKÉPES incasans magas fizetéssel felvétetik. Cim az Arad Közlöny kiadóhivatalában. 4567

VÉTEL ÉS ELADÁS.

FÉRFI TELIKABÁTOK. férfi öltönyök, női és férfi bundák, szőnyegek, asztalok székek, hintaszékek, íróasztalok, ebédlő butor, könyvszekrények, szalonok, antik butorok, lenvászon női ingek, asztalműk, storeok, függönyök, gyermekkoscsik, virágállvány, női nyereg, porcellánok, virágállvány, fotelok, íróai szekrények, utazó bőröndök, vitrintárgyak, stb. eladók. Salgóné. Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

TÉGLA!

Ajánlunk I. osztályu. nagy- és kis méretű falazótéglat és cserépet gyártelepünkön vagonba rakva, helyben kívánatra helyszíntre szállítva, a legolcsóbb napi árrban. BRAUN GUSZTÁV téglagyára Telefon 171. és 185.

NEW-HUDSON Birmingham, világhírű motor-kerékpárok raktáron Magyarinál. Arad. Str. Románului 5. 4477

UJ SZIN 16x5 ebből 4.5x4 csukot, cseréptetővel fedve, eladó. Cim Calea Saguna 58. 4561

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyeget, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek, azok magas árrban való kvors eladásáról gondoskodom. Salgóné. Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

EGY kisebb, használt, jókarban levő cse répkályha eladó. Str. Cloșca 12. a ház-mesternél. 4546

CSERÉP 253 sz. duplafalcos, vörös, legjobb minőségű, legújantósabb árrban és kedvező feltételek mellett

Pollak Sándor
gőztéglagyárában Aradon,
textilgyár mellett. 1028

ELLÁTÁS.

URILEÁNYKAT vagy urifut elfogadok teljes ellátásra. Cim Rudolf Mosse. 10433

LAKÁS.

GARZON LAKÁS, 2 szoba, elő- és fürdőszobával kiadó. Cim az Arad Közlöny kiadóiban. 4500

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba kiadó. Str. Mocioni (Orzi-u.) 17. 4555

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba azonnal kiadó. Str. Garagiale 8. 4549

EGY-KÉT elegáns, butorozott szoba város központjában fürdőszoba használat- tal kiadó. Ugyanott egy deakleány teljes ellátásban részesül. Cim az Arad Közlöny kiadóiban. 4562

HAT szoba, előszobás, földszintes lakás november 1-re kiadó. Berán Béla. Str. D. Greceanu No. 5. (Perényi-u.) 4563

ÜZLETEK.

TÁRSULNÉK jómeneteli kávéház és vendéglőmmel, percentre is kiadnám. Választ „Öregek vagyunk“ jelzésre az Arad Közlönybe kérek. 4553

JÓFORGALMU biztos existenciát nyújtó, bányai épületfaizlet sürgős átvételéhez társ kerestetik. Komoly érdeklődők közöljék címüket „Lei 500.000“ jelzésre Rudolf Mosseval Arad. 10433

EGY műhely azonnal kiadó. Str. Mărăsești 40. 4558

Herzogl. Bayer. Hof-Kuranstalt

DIANABAD.

Bad Reichenhall.

Pneumatische Kammern-Kurmittel und Bäder al'er Art, — Inhalatorien. — Chemisch-diagnostisches Laboratorium. Modernste u. grösste Kuranstalt.

Hogyan érhető el a legjobb eredmény a Tokalon-kenőccsel!

Tudnivalók a szappan használatáról.

ÓVAKODJÉK azoktól a szappanoktól, amelyek túlsok szódát tartalmaznak, amia legtöbb szappannál előfordul. Ez a csipős vegyszer kiszáritja a bőrt, felszívja annak természetes nedvességét, durva és ráncos külsőt ad a bőrnek. Sőt mi több, azok a romlott zsíradékok, amelyeket az ilyen olcsó szappanok előállításánál gyakran használnak, káros hatással vannak a bőrre. Ezek a szappanok izgatják a pórusokat, kiütéseket és a bőr felpattanását okozzák, ami könnyen bőrbetegségekre és más bőrfogyatkozásokra vezet.

A Tokalon cég a maga nemében egyedülálló szappan gyártását kezdte meg, amely egyszerre szappan és arckenőcs is. Ezt a problémát a gyár úgy oldotta meg, hogy tiszta szappananyaghoz arckenőcsöt vegyített. Ennek az új — véletlenségből felfedezett — szappannak egészen más a minősége, mint az eddig használt szappanoké.

Ajánljuk a következő kísérletet: Mossa meg a kezét először közönséges szappannal és tapasztalni fogja, hogy kezei, mihelyt megszáradtak, durvák és ráncosak lesznek, miután a szappan szódataralma miatt elvesztette természetes nedvességét. Ezután kenje be kezeit jó minőségű, erősen zsírtalan kenőccsel és erre újból mossa meg ugyanazzal a szappannal, szárítsa meg jól és meg fog lepődni, mennyire barsonyos és sima lett a keze.

A fentemlített szappanban, amelyet „toalett-szappan, Tokalon arckenőcs-tartalommal“ neveztek el, a szappan és kenőcs már vegyítve vannak. A kenőcs kellemes illatot ad a szappannak, amelynek habja a kenőcs-tartalom miatt, kevésbé záros lesz és így behatol még a legkisebb pórusokba is, azokat alaposan kitisztítja és a bőrt légyé- és borsenyőssé teszi, ha ezután még Tokalon-kremet is használunk, úgy a hatás még feltűnőbb és azonnal mutatkozik.

A Tokalon-kenőccsel kevert toalett-szappan már minden jobb kereskedésben kapható. 4224

Ha beszerzése nehézségekbe ütközik, küldjön postán 40.— lejt a

Parfümeriel Elltel Bucurest, Calea Victoriei 39.

címre és azonnal portómentesen küldünk egy drb. Tokalon toalett-szappant.